

“Siyaset - Ahlak - Liyakat” İlişkisi Bağlamında Belediye Meclis Üyeleri ve Muhtarların Kendilerini Nasıl Değerlendirdiğini ve Gerçekte Nasıl Olduklarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma¹

A Research on Determination of How Municipal Council Member and Miscellanes Assessed Themselves and How They Actually Happened in The Context of Politics, Morality, Merit Relation

Abdullah TURAN
Öğr. Grv., Aksaray Üniversitesi,
Ortaköy MYO, aturan40@hotmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-2743-6798>

Makale Başvuru Tarihi: 22.11.2020
Makale Kabul Tarihi: 17.12.2020
Makale Türü: Araştırma Makalesi

Vedat YILMAZ
Doç. Dr., Van Yüzcüncü Yıl Üniversitesi, İİBF,
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü,
vedatyilmaz1977@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-4624-9824>

ÖZET

Anahtar Kelimeler:

Siyaset,
Siyasi Ahlak,
Liyakat,
Seçilmiş,

Siyasette ahlak ve siyasilerin belirlenmesinde liyakat hususu aslında çok da üzerine düşülmeyen, lakin ülkenin gelişimi ve kamu yönetiminin modernize edilmesi için üzerinde durulması gereken bir konudur. Siyasileri yanlış yapmaktan alıkoyan şey ahlakın çerçevesine uygun davranışlarıdır ve bu hususta kamu yönetimine faydaları ise sahip oldukları liyakatleridir. Bu düşünce ve problem temeli üzerinden çalışmanın amacı “siyaset-ahlak-liyakat” üçlüsü üzerinden durumu görmeye yönelik hazırlanmış bir anket ile seçilmiş kişilerin bu üçlü ile ilgili görüşlerini ve seçilmişlerin kendilerinde var olan durumu görebilmektir. Bu hususta özellikle yerel ilişkilerin ağır bastığı geleneksel kültürel özellikler gösteren Şereflikoçhisar’ın meclis üyeleri ve muhtarları üzerinden veri toplanmıştır. Çalışma “seçilmişler, siyaset-ahlak-liyakat üçlüsü temelinde kendilerini başarılı ve yeterli görürler, ancak siyasi hayatta bu üçlü ile ilgili kusurlar olduğunu da kabul ederler” varsayımı üzerine oturtulmuştur. Çalışmanın önemi, bu üç unsuru (siyaset-ahlak-liyakat) birlikte açıklamaya ve bu hususta siyasilerin görüşlerini yansıtmaya yönelik yapılmış ilk çalışma olmasıdır. Çalışmanın kısıtı ise katılımcıların genel eğitim düzeylerinin düşük olmasının yanı sıra Şereflikoçhisar’ın büyükşehir sınırları içerisinde yer alması ve eskiden köy olan yerlerin şimdi mahalle olması sebebi ile hedeflenen sayıda mahalle muhtarına ulaşamamış olmasıdır. Çalışmanın teorik çerçevesinin oluşturulmasında kütüphane ve internetten elde edilen kitap ve makalelerden faydalanılmış; uygulama kısmında ise demografik sorularla beraber 32 önerme sorulu bir anket ile veri toplanmış ve SPSS 16 programı üzerinden analizler yapılmıştır.

ABSTRACT

Keywords:

Politics,
Political Ethics,
Merit,
Elected,

The issue of ethics in politics and the issue of merit in determining politicians is a subject that is not considered much, but should be emphasized for the development of a country and the modernization of public administration. The thing that prevents politicians from doing wrong is their behavior in accordance with the moral framework, the benefit to the public administration in this regard is their merit. The purpose of the work is to reveal the opinions of the selected people about these three elements (political-moral-merit) with the help of a questionnaire. In particular, the questionnaires were filled in by councilors and headmen of Şereflikoçhisar who showed traditional cultural characteristics based on local relations. The study is based on the hypothesis that "they are elected, they see themselves as successful and sufficient on the basis of the trilogy of politics-morality-merit, but they are also flawed related to this trio in political life". Work is important because it is the first work to explain these three elements together (politics-morality-merit) and to reflect the views of politics on this issue. The limitation of the study is that less educated people fill out the questionnaire. In addition, the target number of the neighborhood muhtar could not be reached because Şereflikoçhisar is located within the borders of the metropolitan area. Thus, many villages was transformed into a neighborhood. In the creation of the theoretical framework of the study, books and articles obtained from the library and the internet were used. Data in the application portion of the work were collected by a questionnaire with 32 questions including demographic questions. In addition, analyzes were made through the SPSS 16 program.

¹ Bu makale, yazarların 25-27 Ekim 2018 tarihlerinde Kırkkale’de düzenlenen Uluslararası Kamu Yönetimi Sempozyumu’nda (KAYSEM 12’de) sözlü olarak sundukları tebliğin genişletilmiş ve güncellenmiş halidir.

1. GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti devleti kurulduğundan bu yana Devlet'in çeşitli organlarınca yoğun bir biçimde kamu hizmeti üretmekte olan ve bu konuda Avrupa Birliği'ne uyum süreci gibi birçok organizasyona katılmaya çalışmasına karşılık kamu hizmeti büyüklüğünden vazgeçmeyen bir ülke konumundadır. Türkiye'nin kamu yönetimi mekanizması; görev altına giren faaliyetleri (sağlık, adalet, güvenlik, sosyal güvenlik, eğitim, vd.) kamu görevlileri (memurlar, bürokratlar, seçilmişler, vb.) aracılığıyla yürütürken kamu yararı amacı güdülmektedir. Bu hizmetten yararlananlar, kamu hizmeti sunan kamu görevlilerinden dürüstlük, şeffaflık ve ahlaki ilkeler çerçevesinde hareket etmesini ve kamu kaynaklarını adil bir şekilde yönetmesini beklemektedirler (Kaypak vd., 2017: 913). Kamu hizmetlerini gerçekleştirme konusunda siyasi karar mekanizması çerçevesinde yasaların izin verdiği ölçüde bürokratlar ve seçilmişler bazen beraber bazen de ayrı ayrı faaliyet yürütmektedir.

Bürokratlar, siyasetçilerin almış olduğu kamu politikası kararlarını uygulamaya çalışmakla sorumlu tutulmaktadır. İdari görevleri söz konusudur. Bu görevleri yerine getirirken de siyasal birimlere saygı duymaktadırlar (Atmaca ve Günay, 2020:202). Özellikle, 2000'li yılların devamında bürokratik tikanıklıkların ciddi anlamda giderilmeye başlanması ile birlikte siyasiler yani seçilmişler bürokrasinin yani bürokratların üstü konuma gelmiş ve çalışmalara karar verme hususu vatandaşların seçtikleri kişilerce yerine getirilir olmuştur.

Siyasetçinin liyakatli ve ahlaklı olması konusu zaman zaman üzerinde durulan ancak istenilen düzeyde önem verilmeyen bir konudur. Halk, kendi arasında "*siyasetçinin dürüst insan olmayacağı, vatandaşın dürüst insanı seçerek başa getirmeyeceği, siyasetçiliğin yalancılık olduğunu*" konuşmaktadır. Bu konu üzerinde durulması önem arzeden bir konu olmasıyla birlikte vatandaşın dürüstlükten kastettiği şey ise siyasetçinin ahlaklı bir çalışma gerçekleştirmesidir. Dolayısıyla vatandaşın yalan söyleyen bir siyasetçiyi tercih etmesi ve siyaset işinin bu tür insanların yapabileceği inancının var olması ülkenin geleceği için kaygı vericidir. Liyakat ise vatandaşlarca hemen hemen siyasetçilerde aranmayan ve beklenmeyen bir özellik haline gelmiştir. Bu hususta kamuoyu araştırmaları yapılması ve bir an önce çözüm üretilmesi ülkenin gelişimi açısından büyük öneme sahiptir. Bu çalışmada ülkenin politikalarına yön verme konusunda görüş bildiren veya söz sahibi olan seçilmiş kişilerin siyaset konusunda liyakat ve ahlak hususuna nasıl bir gözle baktıklarını ve bu durumu nasıl değerlendirdiklerini ortaya koymaktır. Çünkü siyasetçilerin nasıl olacaklarına veya olmaları gerektiğine vatandaş karar vermektedir. Siyasiler vatandaş beklentilerine göre şekillenmektedir. Bu sorun üzerinden seçilmişlerin kendilerini değerlendirmesi ve gerçekte nasıl olduklarını ortaya koymak ve gerçekte var olan problemi ortaya koymak amacıyla bu çalışmanın yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Bu hususdaki durumu tespit etmeye yönelik bir araştırma olması nedeniyle çalışma önemli hale gelmektedir.

Literatüre bakıldığında çalışmanın temeli olan siyaset konusunda birçok çalışma (Dursun, 2005; Akıncı, 2013) olmakla beraber, bazı çalışmalarda siyaset-liyakat ilişkisine (Aydın, 2012; Yıldız, 2016) ve de siyaset-ahlak ilişkisine (Bayram, 2009; Öztürk, 2014; Aktan, 2001) yer verilmiş olsada bu üçlüyü beraber değerlendiren bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Araştırma, Ankara ili Şereflikoçhisar ilçesindeki seçilmiş meclis üyeleriyle muhtarlarını kapsamaktadır. 6360 sayılı yasayla büyükşehirlerdeki köylerin mahallelere dönüşmesine bağlı olarak muhtar sayısının artması ve buna bağlı olarak muhtarların kırsaldan kentsel alana çekilmiş durumu göstermesi ve buna bağlı olarak diğer seçilmişlere kıyasla eskinin köyü olan yeni mahalle alanlarındaki muhtarlara daha az ulaşılmış olması çalışmanın kısıtını oluşturmaktadır. Araştırmanın içeriğine ilişkin olarak teorik çerçeve kütüphane ve internetten elde edilen kitaplar, makaleler ve diğer eserlerden yararlanılarak hazırlanmış; uygulama kısmıysa meclis üyeleri ve muhtarlardan elde edilen veriler çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Öncelikle kavramsal çerçeve başlığı altında "*siyaset-ahlak-liyakat*" kavramları ele alındıktan sonra bu üç kavram arasındaki ilişki değerlendirilecektir. Ardından araştırmanın problemi, amacı, önemi, kapsamı, kısıtı, evreni, örnekleme ve yöntemine yer verilerek bulgular ortaya konulacak ve siyaset-ahlak-liyakat ilişkisi kapsamında gerçek durum ortaya konulmaya çalışılacaktır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Siyasetin tanımını yapmadan önce kelimenin kökenini incelemek yararlı olacaktır. Siyaset kelimesi Arapça'dan Türkçe'ye geçmiş bir kelimedir. Arapça'da “siyasa” şeklinde kullanılması söz konusu olması ile birlikte “yönetmek, eğitmek, yetiştirmek” anlamını ifade etmekteydi. Kelimenin ana kullanımıysa Bedevi toplumlarda özellikle “at ve deve gibi hayvanların terbiyesi ve yetiştirilmesini ifade etmek için” kullanılmıştır. Dolayısıyla atları yetiştiren onlara bakan ve onları terbiye eden kişilere de “seyis” denilmekteydi. Zaman içerisinde bu kelimenin kullanım alanı değişmiş ve “şehirlerin ve insanların yönetimi” anlamında kullanılmaya başlamıştır. Dolayısıyla siyaset insanların refahını artırmak adına belli yöntemler ile yönetme sanatıdır (Dursun, 2012:29).

Siyaset kelimesinin anlam ve niteliğine bakıldığında “*hükümet etme sanatı ve kamu işlerine ait her şey*” olarak tanımlanabileceği gibi “*bir eylem programı*” veya “*kişilerin, grupların ya da hükümetin eylemleri*” şeklinde de ortaya konabilir. Merkl siyaseti “*insanın yaşadığı toplum içerisinde kendi toplum görüşü doğrultusunda bir düzen verme süreci*” olarak ifade etmektedir (Üste, 2011:7). David Easton siyaseti “*bir toplumda değerlerin otoriteye dayanılarak bölüştürülmesi*” olarak tanımlarken Lasswell ve Kaplan siyaseti “*iktidara biçim verilmesinin ve iktidarın paylaşılmasının incelenmesi*” olarak tanımlamıştır (Kaplan, 2011:18-29).

“Seçilmiş” kelimesi Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde belirtilmiş olup “seçerek ayrılmış” anlamına gelmektedir. “Siyasetçi” ismi verilen şahıslar kişiler seçmenlerce seçilmiş kimselerdir. “Seçmen” adı verilen kimseler ise yasal olarak yaş, sicil, vatandaşlık gibi özellikleri taşımalarına bağlı olarak kendisini yönetecek şahısları seçen kişilerdir. Aynı şekilde seçilmek için de yasada yaş, sicil, sağlık ve vatandaşlık gibi özelliklere uygunluk koşulu aranmaktadır (Dursun, 2012:341-349). Dolayısıyla “siyasiler” denilen kişiler “seçilmiş” kimselerdir ve bu çalışmada bu iki kelime birbirinin yerine kullanılacaktır. Ülkemizde Cumhurbaşkanı, Millet Vekilleri, Belediye, Büyükşehir Belediyesi ve İl Genel Meclisi üyeleri (Büyükşehir belediyesi olmayan illerde) ile Muhtarlar seçilerek göreve getirilen kimselerdir. Dolayısıyla bu kimseler seçilmelerinin ardından bilgi, tecrübe ve niyetleri doğrultusunda politika belirlemede, karar almakta ve görüş bildirmektedirler. Özellikle muhtarlar, bir partiye bağlı olmasalar da mahallede seçilmek için adaylıkları süresince siyasi düşünceleri, nüfuzları ve mahalle için yapacaklarını aktarmalarıyla oy toplaması adaylık sürecinde bir siyasetçi gibi hareket etmeleri söz konusudur. Hatta kimi mahallerde muhtarlık seçimleri diğer seçilmişlerin belirlenmesine kıyasla kanlı bir şekilde bitebilmektedir². Diğer seçilmişler içerisinde sayı olarak fazla olmaları ve seçilmiş olarak mahalle bireyleri tarafından yakından tanınmaları ile ilişkilerinin samimi olması onları daha önemli hale getirmektedir. Öte yandan muhtarlar, belediye hizmetlerinin mahalle içerisinde dağıtılması konusunda düşünce ve kanaatleri ile etkili olmakta (Göçoğlu, 2020:44) ve ahlaklarına veya siyasi düşüncelerine göre hizmeti kaydırma oranları değişebilmektedir. Bu sebeple çalışmada “siyasiler” kelimesi ile “seçilmiş” kelimesi aynı anlamda kullanırken muhtarlar da meclis üyeleriyle beraber değerlendirilmiştir.

Ahlak konusuna gelinildiğinde özellikle seçilmişlerin siyasi kararlarını şekillendirmesi hususunda önemli hale gelmektedir. Bu konuda ahlak kelimesinin tanımını yapmadan evvel etik kelimesini incelemek faydalı olacaktır. Etik kelimesi de siyaset kelimesi gibi milattan önceki yüzyıllara dayanır. Yunanca “ethos” sözcüğünden türetilen ve de “*gelenek ve ahlaki davranış biçimi*” anlamına gelen bu kelime kesin olarak “*ne doğru davranıştır ve ne yanlış davranıştır*” belirlemede yüzyıllar boyunca felsefecileri yormuştur. Etik kullanıldığı olgu, olay ve ortama göre farklı anlamlar yüklenen ve farklı düşünceler benimseyen, kültürden kültüre değişen ahlak ile gelenek sözcükleriyle karıştırılan bir kavram olarak kendisini göstermektedir. Yani aldatma ve yalan söylemenin hoş karşılandığı bir poker oyununda etik başka bir şey iken, esir alınmış bir askerin sır vermemek adına yalan söylemesinde etik başka bir şeydir. Dolayısıyla kötülükte bile bir etik bulunmaktadır (Geçikli, 2010:202).

Etiğin konusu, bireysel düzeyde ahlaki kararlar alıp uygulayabilmemizi sağlayacak temel, evrensel değerleri, ilkeleri, erdemleri, yargıları, ödevleri, ölçütleri ve kodları düşünsel olarak içselleştirmemiz ve pratiğe yönelik alt yapı oluşturmamızdır. Yasalar ile dış dünya ile ilişkileri çerçeveselenen bireyler, etik ile iç dünyasında kendi doğru-iyi değerlerini üretecek alt yapılarını tesis ederler (Mecek ve Kocakula, 2019:219-220).

Arapça bir kavram olan “ahlak” kelimesi ise “huy” anlamına gelen “hulk” kelimesinin çoğulu bir anlamı ifade etmektedir. TDK bu kelimeyi, “*bir toplum içinde kişilerin uymak zorunda oldukları davranış biçimleri ve kuralları*” şeklinde açıklamıştır (Akyüz, 2009: 96). Öte yandan “ahlak” sözcüğünün açılımı “*belli bir dönemde,*

2 Kanlı biten muhtarlık seçimleri örnekleri için, <http://www.gazetevatan.com/bir-muhtarlik-yarisi-daha-kanli-bitti--622584-gundem/> ile <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/muhtar-adaylarinin-kavgasi-kanli-bitti-11342525> adreslerine bakınız.

belirli insan toplulukları tarafından benimsenmiş olan, kişilerin birbirleri ile ilişkilerini düzenleyen törel davranış normlarının, yasalarının ve ilkelerinin toplamıdır” şeklinde açıklanmaktadır. Ahlak (moral), insan fiillerinin ve karakter yapısının iyilik ya da kötülüğünü, doğru ve de yanlışlığını yargılaması ile ilgili inanç ve tutumları ifade etmektedir (Bülbül, 2004:270). Ancak etik ve ahlak kavramları sık sık birbirlerinin yerlerine kullanılmış olsa da birbirlerinden farklılık göstermektedir. Etik ise, ahlak ilkelerine ilişkin felsefi çalışmadır. Etik bir ahlaki ilkeler grubunu ifade etmesiyle birlikte birey ve mesleği yöneten davranış ilkelerini ve standartları içermektedir. Toplumların ve bireylerin belirli faaliyetler ile ilgili doğru ve yanlış temelinde ahlaki vardır. Etik ahlaki belirsizliklere bir çözüm sunar, ahlakın rasyonelleştirilmesi ve sistemleştirilmesi girişimidir (Geçikli, 2010: 204-205). Ahlak, insan davranışlarının nasıl olması gerektiğini gösteren davranış ölçütleri olup, davranış sahiplerine bir ödev yüklemektedir (Dursun, 2005: 19).

“Liyakat” kelimesi Arapça kökenli ve Osmanlıcadan gelen bir kelimedir. Anlamı, insanların görevlerini başarılı olacak bir şekilde yapabilme gücüdür. Aynı şekilde liyakat “*uygun, yeterli ve layık*” anlamına da gelmektedir. Bu sebeple kamu yönetim sistemi içinde liyakat ilkesinden kesinlikle taviz verilmemesi gerekmektedir. Ayrıca buna uygun rasyonel bir personel politikası kurulması bir zarureti teşkil etmektedir. Çağdaş kamu yönetim sistemleri kayırmacılığa karşı liyakatin tercihiyle mümkün hale gelmiştir. Çünkü liyakat bir görevi laikiyle ve gerektirdiği şekliyle yapabilme gücünü ifade etmektedir. Bu sebeple liyakatin memurluğa girişte ve hizmetin yürütülmesi esnasında kişinin ilerlemeleri, bilgisi, görgüsü ve diploması temel alınarak verimli ve rasyonel bir personel sisteminin kurulmasını mümkün kılan kural ve uygulamalar bütünü şeklinde tanımlanması da mümkündür (Kayar, 2014:136). Bu durum liyakatin kamu görevlisinin belirlenmesinde ne kadar önemli bir konu olduğunu göstermektedir. Ancak liyakat ilkesi kamu görevlilerinin sadece seçilmesi ve atamasıyla sınırlı olmadığını, kamu görevinin her aşamasında uygulanması gereken bir ilke olduğu da unutulmamalıdır. Ayrıca liyakat sağlanarak kamu yönetiminin temel amacı olan daha iyi ve kaliteli hizmet sunumu kısa sürede maksimum fayda ile gerçekleştirilecektir (Mecek ve Doğan, 2015:222; Yılmaz ve Turan, 2019: 336). Bu bağlamda liyakatin, hem kamu görevinin her aşamasında hem de bir bütün olarak kamu personel sisteminde bulunması gereken tarafsızlık, kariyer, adil ve yeterli ücret, hizmet içi eğitim gibi temel ilkelerden biri olduğu ifade edilmelidir (Uysal ve Atmaca, 2020:480).

“Siyasal ahlak”, siyasi yapı, düşünce ve fiillerin toplum yaşamını olumlu sürdürmeyi sağlayacağına kanaat getirilen kurallardır (Akyüz, 2009: 98) Siyasi ahlak birçok fiil nedeniyle bozulabilmektedir. Bu konuda çok farklı fiiller yürütülmektedir. Kimi zaman oy ticareti yapılmakta, kimi zaman çıkarları için farklı partiler birbirine destek verebilmektedir. Milletvekilleri, “maaşları ve emeklilikleri” gibi konularda aralarındaki kavgaları bile bir anda unutabilmektedir. Karşılıklı iki parti birbirlerinin projelerine destek vermek adına karşılıklı çıkar sağlayabilmektedir (Aktan, 2001: 51-60). Öte yandan milletvekilleri yemin ederek göreve başlamaları sonrası “*kişisel menfaat için parti değiştirme, siyasi atamalar ve terfiler gerçekleştirme, seçimi kaybeden adayları boş bırakmamak adına KİT yönetim kurullarında vazifelendirilme ve oy bağımlılığı sağlamak için seçmenlerin özel çıkarına iş takibi yapma*” gibi davranışlar sergilemeleri siyasilerin diğer gayri ahlaki davranışlarıdır. Özellikle öne çıkan konu, bu ahlak dışı tavırları sergileyen kişilerin eğitim seviyesi üst düzeyde olan zengin kişilerden meydana gelmiş olmasıdır (Akyüz, 2009:120-121).

Dikkat çekmesi yönüyle belirtilmelidir ki, siyaset kötü özellikler ile dolu bir mekanizma olarak kabul edildikten sonra onun erdemli olmasını beklemek ciddi bir çelişkidir. Siyasette “ahlak dışı fiiller” olabildiği gibi ahlak kuralları çiğnenmeden de fiiller yürütülebilir. Sadece hukuksal kısıtlar koyarak siyasetçilerin ahlaki yapılması da mümkün değildir. Ayrıca siyaset toplumsal yapının haline göre şekil almaktadır, yani yolsuzluğun içerisinde yaygın olduğu bir toplumda siyasetçilerin ahlaki davranmasını beklemek de garip bir durumdur. Toplumda bir çürüme olduğunda sebep olarak siyasiler görülmekte ve bunu düzeltmesini de yine siyasilerden beklemektedirler. Ayrıca seçmenler seçtiği kimselerin ahlaki zaafalarını gördüklerinde bir sonraki seçimde ayıklama yoluna gitmektedirler. Bu hususta sivil toplum kuruluşları siyasilerin yaptığı yanlışları ve eksikleri ortaya şeffaf bir şekilde çıkarmakta ve bu nedenle siyasiler katılımı sağlama çalışmaktadırlar (Akıncı, 2013:88-92).

Siyasetçiler genel olarak kişisel ihtiraslarını kamu yönetimi sisteminin hizmet retoriği ve ideolojik söylemler ile örtterek iktidarını sürdürmeye çalışmaktadırlar. Bu durumun vatandaşın gözü önünde cereyan etmesine bağlı olarak siyasetin ahlakın kuralları dışında yargılanması mümkün olmaktadır. Ayrıca siyasetçilerin bu tür yolsuzluklar gibi yanlış fiillerinin medya yolu ile ifşa edilmesine bağlı olarak vatandaş depolitize olmakta ve ülkede siyasetçi kelimesi yanlış kelimelerle anılmak durumunda kalmaktadır (Turan, 2011:19-20).

Siyasetçinin bütün fiilleri toplum tarafından izlenmektedir. Çünkü siyasilerin kararları toplumu ilgilendirir. Bir vatandaşın yapması halinde normal kabul edilen şeyler siyasetçi yaptığında bir ahlak hadisesine dönüşebilmektedir. Çünkü siyasiler işini toplum adına yapmaktadır. Bu nedenle siyasinin vatandaşa örnek

davranışlar sergilemesini isterler. Dolayısı ile siyasiler toplumu etkilemekte ve de toplum da siyasiler üzerinde etkili olabilmektedir. "Torpil" yaptığı gerekçesiyle ahlaksız olduğu söylenen siyasetçilerin yakını için istediğini yapmaması durumunda dışlanması da ayrıca bir paradokstur. Siyasi kurumların istihdam bürolarına dönüşmüş olması da büyük bir sorundur. Diğer bir konu da siyasetçinin yeniden seçilmek için vaatte bulunması zarurettir. Bu durum da sonrasında ahlaki kaygıları ortaya çıkarmaktadır. Seçilmek için halka umut vermek bu işin doğasında bulunmaktadır. "Ben dürüstüm, vaatte bulunamam" diyen adayın kimseden destek alamayacağı ortadadır (Akyüz, 2009:125-126). Öte yandan siyasetin "*bulaşılmaması gereken fakat istifade edilmesi gereken*" bir olgu olduğu yönünde bir düşüncenin savunulmasının ardından siyasilerin gittiği her yerde saygıyla karşılanması, sözünün dinlenmesi, mitinglerin yüksek katılımlar ile dinlenmesi konuları da bu husustaki ahlakın tersi bir diğer paradoksu işaret etmektedir. Ayrıca toplum içinde "siyaset" kelimesine olumlu; "siyasetçi" kelimesine ise olumsuz bir anlam yüklenmesi de diğer bir çelişkiyi gün yüzüne çıkarmaktadır. (Akyüz, 2009:103-107).

Siyaset ile ahlak arasındaki sorunlu ilişki nedeniyle İslam toplumlarında iktidarı sürdüren hükümdarlara "ahlak ve adaleti" tavsiye eden birçok eser yazılmıştır. Siyasetin doğasında bulunan ve ahlakı aşarak onunla çelişen özelliklere sahip olduğunu Müslüman düşünürler de bilmekte olsalar da ne olursa olsun siyasi tavırların ahlak kuralları çerçevesinde şekillenmesini istiyorlardı (Dursun, 2005:23-24). Burada ahlak kavramıyla da liyakatin bir ilişkisi olduğu gerçeği gözden kaçmamalıdır. Çünkü ahlakın işler olması demek liyakatin de işlemesi demektir. Bu doğru orantı bozulduğunda diğeri de bozulmaktadır. Liyakat ilkesinin geçerli olduğu bir yerde kişilerin vazifeye alınmasında siyasi görüş ya da siyasi yakınlık olmaksızın kişinin işi yapması için gerekli özellikleri taşıması yeterli görülmektedir (Kayar, 2014:137-140). Mevlana hazretlerine göre barış adalet ve huzurun sağlanması ehliyet ve liyakat kavramlarına önem vermek sureti ile mümkün olacaktır. Yapılması gereken liyakatli ve ehliyet sahibi insanlara işi teslim etmektir (Yazıcı, 2006:1-5).

3. SEÇİLMİŞLER ÜZERİNDE YAPILAN BİR ARAŞTIRMA VE BULGULARIN DEĞERLENDİRMESİ

Araştırma belediye meclisi üyeleriyle mahalle muhtarlarına uygulanan 7'si demografik olmak üzere toplam 32 önerme sorulu anket üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bu konuda çalışma problemi, amacı, önemi, kapsamı, sınırlılıkları, evreni, örnekleme ve yöntemi öncelikli olarak belirtilerek analiz bulguları verilecek ve bulgular değerlendirilecektir.

3.1. Araştırmanın Problemi

Kamu yönetiminde yürütülen her uygulama seçilmişlerin kararları doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla seçilmişlerin ahlaklı ve liyakatli olması politikalara da yansıtacaktır. Ancak vatandaşın genel kanaatinin siyasetçilerin dürüst insanlardan olamayacağı algısı politikaların da ahlak ve liyakatten yoksun olmasının kabul edilmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu boyun büker yaklaşım ülke geleceği açısından kötü bir durumu ortaya koymaktadır. Araştırma bu problem temeli üzerinden siyasilerin nasıl aday olduğu, seçildiği, liyakatleri, ahlakları ve bu konuda gerçek durum ile kendilerini değerlendirme durumları üzerine odaklanmıştır.

3.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Seçilmişlerin ahlak ve liyakatli olmaları gerektiğine eğilerek, seçilmişlerin ahlaklı ve liyakatli olma konularını seçilmişlerin kendi görüşlerinde değerlendirmesini ortaya koymak amaçlanmaktadır. Araştırma seçilmişlerin ahlak ve liyakat temelli kendilerini değerlendirmelerine ve gerçek durumu göstermeye dönük olması ve bu husustaki ilk çalışma olması bakımından önemli hale gelmektedir.

3.3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Araştırma, Ankara ilinin Şereflikoçhisar ilçesi sınırları içerisinde görevini yürüten belediye meclisi üyeleri ve mahalle muhtarlarına anketlerin doldurtulmasıyla gerçekleştirilmiştir. Anketin dağıtılması sırasında özellikle eskiden köy olarak anılan ve 6360 sayılı yasayla mahalleye dönüştürülen alanlara ulaşmada yaşanan sıkıntıların yanı sıra bu alanlarda bulunan halkın yaşlı ve daha geleneksel olmalarına bağlı olarak muhtar adaylarının seçimi konusundaki değerlendirmeleri ve özellikle akraba ilişkilerine bağlı olarak muhtar seçilmesi ahlak-liyakat

temelli yapılan değerlendirmede ciddi tesire sahip bulunmaktadır. Bu durumda akrabaların aday gösterilmesi elbette ahlak liyakat temelli olmayacağı gibi merkezde bulunan mahalleler gibi nüfusu olmaması ve akrabalık ilişkileri nedeniyle çalışma kısıtı ortaya çıkmaktadır. Araştırma ulaşım ve maliyet unsurları nedeni ile Şereflikoçhisar ilçe ile sınırlandırılmıştır.

3.4. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini, Türkiye’de var olan bütün seçilmiş kişiler oluşturmaktadır. Örneklem olarak Türkiye’nin başkenti olan Ankara ilinin Şereflikoçhisar ilçesinde bulunan belediye meclisi üyeleri ve muhtarları seçilmiştir. İlçe sınırlarında 15 meclis üyesi ve 64 mahalle muhtarı bulunmaktadır. Toplamda 56 adet anket dağıtılmış, 47 anket toplanmış ve bunlardan 2 tanesi kusurlu olması nedeniyle araştırmada kullanılmamıştır.

3.5. Araştırmanın Soruları

Araştırma “*seçilmişler, siyaset-ahlak-liyakat üçlüsü temelinde kendilerini başarılı ve yeterli görürler, ancak siyasi hayatta bu üçlü ile ilgili kusurlar olduğunu da kabul ederler*”, varsayımı üzerine oturtulmuş ve bu konuda aşağıda yer alan temel sorulara cevap aranmıştır;

1. Seçilmişler aday olurken liyakat ve ahlak hususunda kendilerini nasıl görüyorlar?
2. Seçilmişlerin gözünde vatandaşın adaylarından ahlak ve liyakat hususunda beklentisi nedir?
3. Seçilmişlerin gözünde adayların belirlenmesi ve seçilmesi sürecinde ahlak ve liyakat hususuna önem verilmekte midir?
4. Seçilmişler ahlak ve liyakat hususunda kendilerini nasıl görürler?
5. Seçilmişler diğer seçilmişleri ahlak ve liyakat hususunda nasıl görürler?
6. Seçilmişler ahlak ve liyakat hususunda gerçekte nasıldır?

3.6. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma kavramsal ve uygulama bölümlerinden oluşmaktadır. Kavramsal bölümde kütüphane ve internetten elde edilen kitaplar ve makalelere bağlı kalarak literatürden elde edilen bilgiler kullanılmıştır. Uygulama kısmında ise 7 tanesi demografik içerikli toplam 32 kapalı uçlu önermeden oluşan anket tekniğine bağlı olarak elde edilen veriler ışığında ulaşılan bulgular temelinde yorumlamaya gitmek sureti ile bir değerlendirme yapılmıştır. Özellikle anketin 25 önerme sorusunun içerisinde ters önermelere yer verilerek ve bu önermeler anket içerisine serpiştirilerek verilen cevaplardaki tezatlıklar ortaya konarak bulguların daha nesnel olarak ortaya çıkarılmasına çalışılmıştır.

Demografik içerikli sorularda seçilmişlerin kamu yöneticilerinin cinsiyeti, medeni hali, yaşı, eğitim düzeyi, kaç yıldır seçilmiş vazifesi yürüttüğü ve kaç kez seçildiği hususları belirlenmiş; kalan 25 önerme soru ile ise özellikle seçilmişlerin gerçek kanaatlerini tespit etmek adına ters önerme sorulara da yer verilerek bir ölçüm yapılması hedeflenmiştir. Önerme soruların oluşturulmasında literatürde yapılan okumalar dışında doğrudan bir alıntı söz konusu olmamıştır. SPSS 16,0 programında verilerin analiz edilmesi ile verilen cevapların 5’li likert ölçekle “(1) Kesinlikle Katılmıyorum”, “(2) Katılmıyorum”, “(3) Kararsızım”, “(4) Katılıyorum” ve “(5) Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde beş seçeneğe hali kullanılmıştır.

Anketlerin doldurtulmasında meclis üyelerine ulaşmak için belediye meclisi toplantıları takip edilmiş ve bunun dışında iş yerlerine gidilmek sureti ile veri elde edilmiştir. Muhtarlara ulaşılabilmesi için de özellikle mahallesi uzakta olanlara telefon edilmesi ve randevu alınmasının yanı sıra muhtarlara ait derneklerde ve esnaf dükkânlarında ulaşmak sureti ile veri toplanması söz konusu olmuştur. Veriler 20.04.2018 ile 15.06.2018 tarihleri arasında toplanmıştır. Anket doldurmaya istekli kişilerin anketi zaman baskısı olmaksızın doldurması gözetilmiştir. Bunun dışında özellikle muhtarlardan çoğunun talebi üzerine sorular tek tek okunmuş ve anlaşılmayan yerler açıklanarak verilerin en samimi şekilde elde edilmesi gözetilmiştir. Ayrıca nesnellığı sağlamak adına kişilerden hangi mahallenin muhtarı oldukları, adları ve diğer kişisel bilgiler istenmemiştir.

Verilerin SPSS 16,0 programına girilmesi ve analiz edilmesi söz konusu olmuştur. İhtiyaç duyulan frekans (frequencies) analizi, yüzdelik dağılımları (descriptives), çapraz tablo (crosstabs) analizi, güvenilirlik (reliability) analizi ve anket soruları/önergeleri özellik puanı hesaplaması (compute variable) analizleri

yapılmıştır. Anket önerme soruları çalışma başlığına uygun ve “çalışma soruları” başlığı altında verildiği şekilde 6 gruba ayrılıp ters önermelerle birlikte gruplanmış ve yorumlama yoluna gidilerek seçilmişlerin söylemleri ve fiilleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Ters önermelerin beklenen katılım değerleri tabloların “beklenen ortalama” kısmında verilmiştir (Özmen, 2012:197). Ters önerme özelliği olmayan önermelerin ise “beklenen ortalama” puan kısmı boş bırakılmıştır. Çalışmada özellikle bilimsel araştırma yöntemlerine hâkim olmayan kişilerin de çalışmayı anlamasını sağlamak ve veri kaybını önlemek için bu yöntem tercih edilmiştir. Bu noktada 6 gruba ayrılmış katılım değerlerinin özellikle ters önermeler dikkate alınarak yorumlanması uygun bulunmuştur.

3.7. Bulgular

Ankara ili Şereflikoçhisar ilçesi seçilmişler şeklinde tek bir isimde ifadesini bulan ve özellikle halk tarafından en yakından bilinip tanınan meclis üyeleri ve muhtarların doldurdıkları anketler doğrultusunda elde edilen verilerin analizi yapılarak ulaşılan bulgulara aşağıdaki başlıklar altında yer verilmiş ve bu bulguların yorumlanması gerçekleştirilmiştir.

3.7.1. Örneklemin Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Katılımcılara demografik özelliklerin bulunduğu 7 tane soru yöneltilmiştir. İlgili sorulara yönelik yapılan frekans analizi ve yüzdeler dağılımı sonucunda ulaşılan bulgular aşağıdaki tabloda sunulmuştur³.

Tablo 1. Demografik Değişkenlere Göre Tanımlayıcı İstatistik Veriler

Değişkenler	Frekans (F)	Yüzde (%)	Değişkenler	Frekans (F)	Yüzde (%)
1-Cinsiyetiniz Nedir?			5.-Vazifiniz Nedir?		
Kadın	1	2,2	Meclis Üyesi	12	26,7
Erkek	44	97,8	Muhtar	33	73,3
Toplam	45	100,0	Toplam	45	100,0
2-Medeni Haliniz Nedir?			6-Kaç yıldır seçilmiş olarak hizmet yürütüyorsunuz?		
Evli	44	97,8	1-5 yıl	26	57,8
Bekâr	1	2,2	6-10 yıl	11	24,4
Toplam	45	100,0	11-15 yıl	6	13,3
3-Kaç Yaşındasınız?			16-20 yıl	0	0
35 yaş ve altı	1	2,2	21 yıl ve üzeri	2	4,4
36-45 yaş arası	12	26,7	Toplam	45	100,0
46-55 yaş arası	13	28,9	7-Kaçıncı kez seçiliyorsunuz? (Kaç seçimde seçildiniz?)		
56-65 yaş arası	14	31,1	1 kez	26	57,8
66 yaş ve üzeri	5	11,1	2 kez	11	24,4
Toplam	45	100,0	3 kez	6	13,3
4-Eğitim Düzeyiniz Nedir?			4 kez	0	0
İlkokul	13	28,9	5 kez	0	0
Ortaokul	13	28,9	6 kez ve üzeri	2	4,4
Lise	10	22,2	Toplam	45	100,0
Ön Lisans	5	11,1			
Lisans	4	8,9			
Lisansüstü	0	0			
Toplam	45	100,0			

Genel anlamda bakıldığında katılımcılardan neredeyse tamamı erkektir ve evlidir. Bu durumda kadın ve bekârlar üzerinden yorumlama ve çıkarım yapmaya gerek olmamakla beraber seçilmişlik vazifesine büyük bir oranla erkeklerin dâhil olduğu, kadınların ise bu tür bir vazifeden belki geleneksel bir ilçede olmaları ve de geleneklerin kadınlara yönelik beklentileri noktasında seçilmeyeceklerini düşünerek belki de seçilmişlik vazifesini istemeyerek dâhil olmadıkları söylenebilir. Ancak bu hususta bir takım akademik çalışmalar yapıp bunun sebeplerinin araştırılması faydalı olacaktır. Aynı şekilde, yaş ortalamasına baktığımızda katılımcıların %97,8'inin 36 yaş ve üzerinde olduğu görülmektedir. Bu durum ilçede genelde belli bir olgunluğa erişenlerin seçilmişlik vazifesine sıcak baktığı ya da ilçenin geleneksel yapısının gençlere bu hususta pek imkân tanınamaması sebebinden kaynaklanabilir. Son yıllarda çıkarılan kanunların gençleri seçimlere yönlendirdiği dikkate alınırsa bu hususta ilçede bir çalışma yapılması faydalı olacaktır. Verilere bakıldığında tek bir kişinin bekâr olduğu ve %97,8 oranda katılımcının evli olduğu görülmektedir. Yani aslında seçilmişlerin düzenli bir

3 Tabloda yer alan rakamların yeniden yazılarak gereksiz tekrar yapılmamış, sadece dikkat çeken değerlere yer verilmiştir.

aile hayatları olduğu söylenebilir. Seçilmişlerin çoğunluğunu (%86,7) 36-65 yaş arası kişilerden oluşmakla beraber 66 yaşını geçenlerin daha az oranda seçilmişlik vazifesine dâhil olduğu söylenebilir.

Eğitim durumuna bakıldığında katılımcı seçilmişlerin %57,8'i ilk ve ortaokul mezunu konumundadır. %22,2'si lise mezunu ve de %20'si üniversite mezunudur. Katılımcılar içerisinde lisansüstü mezunu kimsenin bulunmaması dikkat çekmektedir. Bu durum seçilmişlik vazifesi yürütenlerin eğitim seviyesinin yüksek olmadığını göstermektedir. Ayrıca eğitim seviyesi yüksek olmayanların daha çok aday olduğu ya da daha çok seçildiği de söylenebilir. Aslında seçilmişlik vazifesine görevlendirme de eğitimin pek de öncelikli bir koşul olmadığı görülmektedir. Burada seçilmişliğe eğitim seviyesi düşük olanlar mı başvuruyor, yoksa seçilmişlerde eğitim seviyesinden başka şeyler mi aranıp bekleniyor soruları akla gelmektedir. Bu sorulardan bazıları bulgulara ortaya çıkarılacak ve bazı sorular ise başka araştırmalar ile ortaya konulabilecektir.

Katılımcılardan %26,7'si meclis üyesidir ve Şereflikoçhisar'da toplamda 15 tane meclis üyesi olduğu bilindiğine göre %80'inin (12 kişinin) görüşü araştırmaya yansımıştır. Toplamda 64 muhtardan 33 tanesi, yani %50'den fazlasının kanaati de araştırmaya yansımıştır. Kaç yıldır görevi yürüttükleri ve kaç kez seçildiklerine ilişkin bulgulara bakıldığında katılımcıların %57,8'i ilk kez seçilmiş ve seçilmişlik vazifesinde ilk defa görevlendirilmiştir. Bu durum yeni seçim döneminde evvelki dönemdekilerin yarısının yenilendiğini bize göstermektedir. %42,2'si ise ikinci ve daha fazla seçilerek vazifelerini yeniden yürütme fırsatı bulmuşlardır. Özellikle aşağıdaki tabloya bakıldığında muhtarların yeniden seçilme oranlarının %54,6 oran ile yarıdan fazlasının halkı memnun edip yeniden seçilebildiğini göstermektedir. Bu oran meclis üyelerinde sadece %8,3'dür.

SPSS verilerine bakıldığında “eğitim düzeyi, seçilme sayısı ve yaş ortalaması” noktasında meclis üyeleri ile muhtarlar arasında belirgin farklar olduğu görülmüştür. Çünkü kadın katılımcı ve bekâr katılımcı oranı yok denecek kadar azdır. Öte yandan kaç yıldır seçilmiş olarak vazife yürütüyorsunuz sorusu ile kaçınıcı kez seçiliyorsunuz soruları aynı sonucu çıkarmaktadır. Bu nedenle sadece üç önermenin ayrıntılı değerleri tabloya yansıtılmıştır. Aşağıdaki tabloda bu durum açıkça görülebilmektedir.

Tablo 2. Demografik Değişkenlere Göre Meclis Üyesi ve Muhtarların Durumunu Tanımlayıcı İstatistik Veriler

Değişkenler	Meclis Üyesi		Muhtar	
	Frekans (F)	Yüzde (%)	Frekans (F)	Yüzde (%)
	Kaç yaşındasınız?		Kaç yaşındasınız?	
35 yaş ve aşağısı	1	8,3	0	0
36-45 yaş aralığı	6	50,0	6	18,2
46-55 yaş aralığı	2	16,7	11	33,3
56-65 yaş aralığı	3	25,0	11	33,3
66 yaş ve üzeri	0	0	5	15,2
Toplam	12	100,0	33	100,0
	Eğitim düzeyiniz nedir?		Eğitim düzeyiniz nedir?	
İlkokul	1	8,3	12	36,4
Ortaokul	2	16,7	11	33,3
Lise	3	25,0	7	21,2
Ön Lisans	3	25,0	2	6,1
Lisans	3	25,0	1	3,0
Toplam	12	100,0	33	100,0
	Kaç yıldır seçilmiş olarak hizmet yürütüyorsunuz?		Kaç yıldır seçilmiş olarak hizmet yürütüyorsunuz?	
1-5 yıl aralığı	11	91,7	15	45,5
6-10 yıl aralığı	1	8,3	10	30,3
11-15 yıl aralığı	0	0	6	18,2
16-20 yıl aralığı	0	0	0	0
21 yıl ve üzeri	0	0	2	6,1
Toplam	12	100,0	33	100,0

Tablo 2'de görüldüğü üzere her iki seçilmiş türünde de 35 yaş altı görevli bulunmamaktadır. Dolayısıyla gençlerden bu yönde bir talep yoktur veya taleplerinin bir kıymeti bulunmamaktadır. Fakat gelecek belediye seçimlerinde bazı partilerin gençlere yönelmesi söz konusu olabileceğini son referandum gösterdiği için buradaki yaş durumunun değişebileceği ifade edilebilir. Meclis üyelerinin %50'si 36-45 yaş arası genç kişilerden oluşmaktadır ve buna kıyasla muhtarların çoğunluğunun daha üst bir yaş diliminde olduğu görülmektedir. Şöyle ki %66,6'lık bir kesim 46-65 yaş aralığındadır. Bu durum meclis üyeliğinde gençlerin daha öncelikli olurken muhtarlığın yaşlılar için daha seçilgen olduğunu göstermektedir. Ayrıca meclis üyelerinin doğrudan bir siyasi kimliği olduğundan ilgili partiler genç adayları tercih etmektedir çıkarımı da yapılabilir. Muhtarlık ise geleneksel olarak daha olgun kimselerin yürüttüğü bir seçilmişlik vazifesidir. Çünkü görüldüğü üzere muhtarların eğitim seviyesi noktasında %69,7'i ilk ve ortaokul mezunudur. Meclis üyelerinin

ise %75'lik bir kesimi lise üzerinde bir eğitime sahiptir. Özellikle katılımcıların meclisin %80'ine tekabül etmesi ve bunların %50'sinin üniversite mezunu olması söz konusudur ki bu durumda meclisin daha eğitilmiş kişilerce tercih edildiğini ya da adayların eğitilmiş kişiler arasından seçildiğini bize göstermektedir. Bu durumun sebebi muhtarlık makamının bir bütçeye sahip olmaması ve karar verme gücünün olmaması da olabilir.

Seçilmişlik vazife sürelerine bakıldığında da meclis üyelerinin %91,7'sinin yeni seçilmiş üyeler olduğu görülmektedir. Bu durum seçilmişlerin tekrar meclis üyesi seçilmek için daha ciddi bir yarışa girmesi gerektiğini ve meclisin sürekli yenilendiğini bize göstermektedir. Muhtarların ise sadece %45,5'lik bir kesimi ilk kez seçilmiştir. %54,5'lik kesim ise yeniden seçilerek vazifelerini yürütmüşlerdir. Bunda muhtarlık makamının daha sakin ve siyasetten daha soyut bir makam olmasının payı olabileceği gibi muhtarlık seçimleri çok rekabet içinde geçse de muhtarların pek fazla karar hakkı olmadığı için yerine yenisinin seçilmesi halinde hizmetlerde pek de bir artış olmayacağını kabullenilmiş olması olabilir. Fakat bunun dışında halkı memnun etmelerine bağlı bir durum da söz konusu olabilir. Öte yandan özellikle veri toplama esnasında görüldüğü üzere muhtarlık makamı bir partiye bağlı olmadığından her siyasi görüşteki insana bağrını açmış bulunmaktadır. Bu durum da muhtarı vatandaşa daha yakın hale getirmekte ve vatandaş ciddi bir sorun yaşamadığı sürece ya da muhtar adaylıktan çekilmediği sürece alışık olduğu muhtarını değiştirmek istememektedir.

Tablo 2'de görüldüğü üzere seçilmişlerin eğitim ortalamasının düşme sebebi muhtarların eğitim düzeyine bağlı olmuşken, seçilmişlerin tecrübelerindeki ortalama düşüşünün sebebi ise meclis üyelerinin yeni ve tecrübesiz üyeler olmasından ileri gelmektedir.

3.7.2. Güvenilirlik Analizine İlişkin Bulgular

Araştırma değişkenlerinin güvenilir durumunu belirlemek için Cronbach's Alpha tutarlılık katsayısı değerlendirilmiştir. Bu katsayının 0,80-1,00 arası bir değere sahip olması ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğu, 0,60-0,80 arası olması durumundaysa oldukça güvenli olduğu anlamına gelmektedir (Özdamar, 1999:522). Analize göre Cronbach's Alpha değeri 0,719 olarak tespit edilmiştir. Bu sonuç, ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir.

3.7.3. Örneklerin Önermelere Verdikleri Puan Ortalamalarına İlişkin Bulgular

Çalışmanın bu kısmında belirtilmiş altı grup önerme üzerinden seçilmişlerin (muhtar ve meclis üyeleri birlikte) önermelere katılım durumlarına ilişkin bulgulara ve bu bulgulardan kaynaklanan çıkarımlara yer verilecektir. Bu altı grup önermeden makalenin başlığına doğrudan uygun olan iki önerme "meclis üyesi ve muhtarların kıyaslaması" şeklinde ayrıca incelenecektir.

Özellikle katılım durumu oranlaması ve yorumlamasında "kararsızım" seçeneği dışında kalan "katılıyorum ve katılmıyorum" kutupları çerçevesinde bir değerlendirme yapılarak yorumlama yapılmıştır. Öte yandan bu ankette yer alan önermeler "grup başlıkları" ile ilgili alanlara serpiştirilirken 25 önermeden bazıları birden fazla grup içerisine yeniden serpiştirilmiştir. Çünkü bazı önermeler aynı anda diğer grupların içeriğini de bünyesinde barındırmaktadır. Toplamda 6 grup özellikle tasniflenmiş önermeler ve katılım durumlarına ilişkin yorumlamalar "*çapraz tablo ve anket soruları/önermeleri özellik puanı hesaplaması analizleri bulguları*" çerçevesinde aşağıdaki gibi verilmiştir.

3.7.3.1. Aday Olmada Ahlak ve Liyakat Grubu Önermeleri Puan Ortalamaları Bulguları

Aday olmada ahlak ve liyakat grubu kapsamında belirlenmiş 6 önerme ve bu önermelere ilişkin katılım ortalamaları Tablo 3'te verilmiştir. Bu grup önerme soruların oluşturulmasında ve yorumlanmasındaki amaç seçilmişlerin neden aday olduğu üzerine eğilerek bu konuda ahlak ve liyakat hususlarına ne kadar önem verildiğini görmektir. Diğer bir ifadeyle "*seçilmişler aday olurken liyakat ve ahlak hususunda kendilerini nasıl görüyorlar?*" sorusuna cevap aranmıştır.

Tablo 3. Aday Olmada Ahlak ve Liyakat Grubu Önermelerine Yönelik Sonuçlar

Önerme No	1) Aday Olmada Ahlak ve Liyakat	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Araştırmaya Katılan Sayısı: 45 N=45	
		Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Ortalama (Mean)	Beklenen Ortalama
2	Kabiliyetlerimin fazla olduğuna inandığım için aday oldum.	2	4,4	0	0	5	11,1	26	57,8	12	26,7	4,0222	
10	Seçilmiş kişi olmanın maddi getirileri, kişiyi aday olmaya çekmektedir.	3	6,7	8	17,8	4	8,9	21	46,7	9	20,0	3,5556	
11	Siyasi çıkar elde etmek için aday olup seçilenleri görüp üzüldüğüm oldu.	1	2,2	3	6,7	4	8,9	18	40,0	19	42,2	4,1333	
13	Aracı, referans ve siyasi destek olmadan aday olabilme imkânı çok az.	2	4,4	10	22,2	5	11,1	17	37,8	11	24,4	3,5556	
24	Adaylar belirlenirken güzel ahlaka sahip olanlar öncelikli olarak tercih edilmektedir.	3	6,7	8	17,8	2	4,4	16	35,6	16	35,6	3,7556	1,2444
25	Bu vazifeyi çok farklı hayal etmiştim, lakin şimdi aday olduğum için çok pişmanım.	16	35,6	13	28,9	11	24,4	4	8,9	1	2,2	2,1333	

Tablo 3’de görüldüğü üzere 6 adet önerme soru bulunmaktadır. Bunlardan 24 nolu önerme grup içerisinde ters önerme niteliği göstermektedir. En fazla katılım ortalaması 2 ve 11 nolu önermelere olmuştur. 2 nolu önermeye bakıldığında seçilmişlerin %84,5’i kabiliyetlerinin fazla olduğuna inandıkları için aday olduklarını belirtmişlerdir. Ancak diğer yandan 11 nolu önermeye %82,2 oranında katılıyorum denilerek diğer adayların siyasi çıkar elde etmek için aday olduklarını görüp üzüldüklerini bildirerek aslında bir çelişkiye de işaret etmişlerdir. Çünkü kendileri için bir değerlendirmeyi içeren 2 nolu önermede kabiliyetleri olduğu için aday olduklarını bildirirken 11 nolu önermede adayların siyasi çıkar için aday olduklarını bildirmişlerdir. 10 nolu önermeye bakıldığında %66,7 katılım oranıyla seçilmişleri aday olmaya çeken şeyin maddi getiri olduğunu da bildirmişlerdir. 13 nolu önermeye ise %62,2 oranında kişi katıldığını bildirerek cevap vermişlerdir. Dolayısıyla bu durum her ne kadar katılımcıların %26,6’sı tarafından reddedilse de aday olmada aracı, referans ve siyasi desteğin olması gerektiği ortadadır.

24 nolu önerme ters önerme özelliği ile adayların belirlenirken güzel ahlaka sahip olanlarının öncelikli olarak tercih edildiğine işaret etmektedir. Bu hususta %71,2 oranında kişi katıldığını belirtmiştir. Ancak öteki önermelerde adayların siyasi çıkar elde etmek için, referans desteği ile vs. aday olabildikleri belirtildiği için buradaki katılım durumu tezatlık içermektedir. Dolayısı ile pek de gerçeği yansıttığı söylenemez. 25 nolu önermeye ise katılımcıların %54,5 oranı katılmadıklarını bildirerek seçilmiş olarak vazife yürütmekten pişmanlık duymadıklarını dile getirirler de %11,1’lik bir kesim pişmanlık duyduklarını bildirmişlerdir. Bu pişmanlığın sebebinin ayrı bir araştırmada incelenmesi faydalı olabilir. Çünkü ortalama her 10 seçilmişten biri pişmanlık duymaktadır. Daha ilginç olan ise katılımcıların neredeyse dörtte biri yani %24,4’ü bu önermeye “kararsızım” şeklinde cevap vererek aslında bir pişmanlığa yakın olduklarını bildirmektedirler. Dolayısı ile pişmanlık duyanların oranı artış gösterme sinyalleri vermektedir.

6 önerme birlikte incelendiğinde, “seçilmişlerin neden aday olduğu üzerine eğilerek bu hususta ahlak ve liyakat hususlarına ne kadar önem verildiği” değerlendirildiğinde seçilmişler kabiliyetleri sebebi ile aday olduklarını ifade etseler de maddi getiri, siyasal çıkar gibi unsurlar da aday olmada çekici olmuştur. Aracı referans olmadan aday olma imkânının az olacağına ilişkin kanaatleri ile de aslında aday belirlemede ahlaktan daha önemli unsurların olduğunu kabul etmektedirler. Özellikle seçilmiş olmaktan pişmanlık duyanların da varlığı düşünülürse aday olmada liyakat ve ahlakın ciddi anlamda önemsenmediği gerçeği ortaya çıkmaktadır denebilir.

3.7.3.2. Vatandaşın Adaylarda Aradığı Özelliklerde Ahlak ve Liyakat Grubu Önergeleri Puan Ortalamaları Bulguları

Vatandaşın adaylarda aradığı özelliklerde ahlak ve liyakat grubu kapsamında belirlenmiş 2 önerme ve bu önermelere ilişkin katılım ortalamaları Tablo 4'te verilmiştir. Bu grup önerme sorularının oluşturulması ve yorumlanmasındaki amaç seçilmişlerin gözünde vatandaşların adaylarda aradığı özellikler noktasında ahlak ve liyakat hususundaki durumu ortaya koymaktır. Bir başka ifade ile "seçilmişlerin gözünde vatandaşın adaylarından ahlak ve liyakat hususunda beklentisi nedir?" sorusuna cevap aranmıştır.

Tablo 4. Vatandaşın Adaylarda Aradığı Özelliklerde Ahlak ve Liyakat Grubu Önergelerine Yönelik Sonuçlar

Önerme No	2) Vatandaşın Adaylarda Aradığı Özelliklerde Ahlak ve Liyakat	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Araştırmaya Katılan Sayısı: 45 N=45	
		Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Ortalama (Mean)	Beklenen Ortalama
5	Aday olabilmek için bir kişide liyakat ve ahlaktan daha önemli özelliklerin olması gerekir.	3	6,7	6	13,3	4	8,9	18	40,4	14	31,1	3,7556	1,2444
12	Adaylığım aşamasında benden daha kabiliyetli olan kişileri vatandaşın seçmediğini gözlerimle gördüm. Çünkü vatandaş seçtiği kişilerden kabiliyetten daha mühim şeyler arıyor ve bekliyor.	3	6,7	10	22,2	6	13,3	20	44,4	6	13,3	3,3556	1,6444

Tablo 4'de 2 adet önerme vardır ve her ikisi de ters bir içerik arz eder. Çünkü ahlak ve liyakat hususları çalışmanın teorik kısmında verildiği tanımlarda da görüleceği üzere vazifeyi en iyi şekilde yapmak için yeterli iki unsurdur. Lakin buradaki önermeler bunun ötesine işaret etmektedir. Şöyle ki, 5 nolu önermede aday olabilmek için bir kimsede liyakat ve ahlaktan daha önemli özelliklerin olması gerekir ifadesine %71,5'lik bir oranla katılım belirtilmiştir. Bu durum esasında ahlak ve liyakatin ikinci planda olduğunu göstermektedir. Bu konudaki gerçek kanaati kuvvetli bir şekilde ortaya koymak için 12 nolu önerme ile vatandaşın seçtiği kişilerden kabiliyetten öte şeyler aradığı önermesine %57,7' lik bir kesim katıldıklarını beyan ederek aslında vatandaşın seçtiği kişilerden ahlak ve liyakatten öte şahsi şeyler beklediği ve vatandaşın seçtiği kişiden seçilmişlerin gözünde ahlak ve liyakat konusunda çok da büyük bir taleplerinin olmadığı görülmektedir. Özellikle muhtarlarda yeniden seçilen insanların fazla olması ve muhtarların yeniden seçilenlerinin daha görmüş geçirmiş ve halka yakın olmaları gerçeği düşünülürse vatandaş seçilmişse oy verme noktasında ikna ederken ahlak ve liyakat temelli beklentilerden uzak oldukları da söylenebilir.

Tüm katılım oranları grup olarak birlikte incelendiğinde "seçilmişlerin gözünde vatandaşların adaylarda aradığı özellikler noktasında ahlak ve liyakat hususu" değerlendirildiğinde ahlak ve liyakatten daha önemli unsurların seçmen için önemli olduğunu düşündükleri görülmektedir. Dolayısı ile seçilmişin gözünde vatandaş, ahlak ve liyakatten daha önemli şeylere göre seçilmesini belirlemektedir.

3.7.3.3. Aday Belirleme ve Adayların Seçilmesinde Ahlak ve Liyakat Grubu Önergeleri Puan Ortalamaları Bulguları

Aday belirleme ve adayların seçilmesinde ahlak ve liyakat grubu kapsamında belirlenmiş 6 önerme ve bu önermelere ilişkin katılım ortalamaları Tablo 5'te verilmiştir. Bu grup önerme sorularının oluşturulmasında ve yorumlanmasında amaç adayların belirlenmesinde ve seçilmesinde ahlak ve liyakat hususlarına verilen önem derecesini ortaya koymaktır. Dolayısıyla "seçilmişlerin gözünde adayların belirlenmesi ve seçilmesi sürecinde ahlak ve liyakat hususuna önem verilmekte midir?" sorusuna cevap aranmıştır.

Tablo 5. Aday Belirleme ve Adayların Seçilmesinde Ahlak ve Liyakat Grubu Önermelerine Yönelik Sonuçlar

Önerme No	3) Aday Belirleme ve Adayların Seçilmesinde Ahlak ve Liyakat	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Araştırmaya Katılan Sayısı: 45 N=45	
		Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Ortalama (Mean)	Beklenen Ortalama
3	Bu işi yürütmek için gerekli olan liyakate sahip olduğuma eminim.	3	6,7	0	0	4	8,9	22	48,9	16	35,6	4,0667	
5	Aday olabilmek için bir kişide liyakat ve ahlaktan daha önemli özelliklerin olması gerekir.	3	6,7	6	13,3	4	8,9	18	40,4	14	31,1	3,7556	1,2444
7	Seçimlere hazırlık sürecinde, siyasi vazifeleri layıkıyla yürütecek güçte ve liyakatte adaylar belirlemek neredeyse imkânsız.	2	4,4	6	13,3	10	22,2	22	48,9	5	11,1	3,4889	1,5111
14	Aday belirleme esnasında birbirlerini engellemek için yalan haber ve asılsız dedikodular çıkarımlar olduğunu biliyorum/duyuyorum.	3	6,7	2	4,4	6	13,3	19	42,2	15	33,3	3,9111	
15	Adayların seçilmesi aşamasında, birbirini engellemek için kumpaslar kuranlar ve iftiralar atanlar olduğunu gördük/duyduk.	4	8,9	1	2,2	7	15,6	11	24,4	22	48,9	4,0222	
16	Adaylar arasında seçilebilmek için her yolu mübah sayanlar var.	2	4,4	4	8,9	9	20,0	10	22,2	20	44,4	3,9333	
19	Adaylar belirlenirken ve vazifeyi yürütürken vatandaşın çıkarı için, ahlak ve liyakat hususları çığnemek mecburiyetinde kalmabilir, bu bir zaruret olduğundan diğer vatandaşlar bunu olumlu karşılar.	4	8,9	12	26,7	5	11,1	21	46,7	3	6,7	3,1556	1,8444

Tablo 5'e bakıldığında 6 önermeden 5 ve 7 nolu önermenin grup içerisindeki ters önerme olduğu görülmektedir. Seçilmişler 14 nolu önermeye %75,5 katılımı, 15 nolu önermeye %73,3 ve 16 nolu önermeye %66,6 katılım oranı ile aday belirleme ve seçme aşamasında adayların birbirlerini engellemek için gerektiğinde iftiralar attıklarını, kumpaslar kurduklarını ve hatta aralarında seçilmek için her yolu mübah sayanların olduğunu bildirmişlerdir. Bu durumu seçilmişlerin neredeyse dörtte üçlük bir kesiminin kabul ediyor olması ve geri kalanların içerisinde bu önermeye %13,3 oranda %15,6 ve %20,0 oran ile aynı önermelere "kararsızım" şeklinde cevap verenlerin fazla olması; katılmadığını belirtenlerin ise toplamda 4 kişiyi geçmiyor olması aday belirleme ve seçme sürecinde kişilerin ahlaktan yoksun davrandıklarını göstermektedir. Dolayısı ile aday belirleme ve seçme süreçlerinde bu ahlaksız tavırları ortadan kaldırmaya dönük çalışmalara yönelmesi faydalı olacaktır. Öte yandan liyakat hususunda ise 3 nolu önermeye adaylar 4 ortalama üzerinde bir katılım puanı ile ve %84,5 katılıyorum şeklindeki cevap ile kendilerinin seçilmişlik vazifesini yürütecek liyakate sahip olduklarını belirtirken 7 nolu önermeye %60 oranda katılımı ile seçimlere hazırlanma yani aday belirleme ve seçilme sürecinde vazifeyi layığı ile yürütecek güçte aday belirlemenin neredeyse imkânsız olduğunu belirterek ve de 5 nolu önermeye %71,5 katılım oranı ile aday olabilmenin önemli özelliklerinin liyakat ve ahlaktan öte şeyler olduğunu belirterek aslında aday belirleme ve aday seçme süreçlerinde liyakat hususunun çok önemli bir şart

olarak görülmediğini ortaya koymuşlardır. 19 nolu önerme ise işin esasını ortaya koymakta ve %53,4 oranı ile katılanların çoğunluğu aday belirlemede vatandaş çıkarının söz konusu olduğunda ahlak ve liyakatin çiğnenmesinin bir zaruret olduğu kabul edilerek siyasetin doğasına uygun bir cevap verilmiştir denilebilir.

Tüm önermelere verilen cevaplar birlikte düşünüldüğünde "adayların belirlenmesi ve seçilmesi sürecinde ahlak ve liyakat hususuna verilen önem değerlendirildiğinde" adayların birbirlerini engellemek için gerektiğinde iftiralar attıkları, kumpaslar kurdukları ve hatta aralarında seçilmek için her yolu mübah sayanların olduğu ortadadır. Bir yandan kendilerinin liyakatli olduklarını belirtirken öte yandan vazifeyi layığı ile yürütecek aday belirlemenin imkânsız olduğunu ifade ederek ve de aday belirleme ve seçme aşamasında ahlak ve liyakatten daha önemli şeyler olduğunu belirterek ve vatandaş çıkarı için ahlakın ve liyakatin çiğnenmesinin bir zaruret olduğunu belirtilerek aslında toplamda aday belirleme ve seçme aşamalarında var olan ahlak dışı tavırlar ile beraber ahlak ve liyakati pek de önemli unsurlar olarak görülmedikleri ortadadır. Ayrıca bunların uygulanması hususunu da önemsenmemekte olduklarını göstermiştir.

3.7.3.4. Seçilmişler Kendilerini Ahlak ve Liyakat Hususunda Nasıl Görüyor Grubu Önermeleri Puan Ortalamaları Bulguları

Seçilmişler kendilerini ahlak ve liyakat hususunda nasıl görüyor grubu kapsamında belirlenmiş 5 önerme ve bu önermelere ilişkin katılım ortalamaları Tablo 6a'da verilmiştir. Öte yandan Tablo 6b'de ise meclis üyeleri ve muhtarlardaki durum ayrı ayrı değerlendirilerek dikkat çeken hususlara yer verilmiştir. Bu grup önerme soruların oluşturulmasında ve yorumlanmasında amaç seçilmiş kişilerin ahlak ve liyakat hususunda kendilerini nasıl gördüklerini ortaya koymaya çalışmaktır. Bir başka ifade ile "seçilmişler ahlak ve liyakat hususunda kendilerini nasıl görürler?" sorusuna cevap aranmıştır.

Tablo 6a. Seçilmişler Kendilerini Ahlak ve Liyakat Hususunda Nasıl Görüyor Grubu Önermelerine Yönelik Sonuçlar

Önerme No	4) Seçilmişler Kendilerini Ahlak ve Liyakat Hususunda Nasıl Görüyor	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Araştırmaya Katılan Sayısı: 45 N=45	
		Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Ortalama (Mean)	Beklenen Ortalama
1	Siyaset sadece dürüst kişilerin yürüteceği bir faaliyettir.	8	17,8	3	6,7	6	13,3	20	44,4	8	17,8	3,3778	1,6222
2	Kabiliyetlerimin fazla olduğuna inandığım için aday oldum.	2	4,4	0	0	5	11,1	26	57,8	12	26,7	4,0222	
3	Bu işi yürütmek için gerekli olan liyakate sahip olduğuma eminim.	3	6,7	0	0	4	8,9	22	48,9	16	35,6	4,0667	
4	Seçilmeden önce kafamda birçok proje vardı ve şimdi bunları gerçekleştirmem mümkün oluyor.	2	4,4	7	15,6	9	20,0	22	48,9	5	11,1	3,4667	
18	Bu vazifeyi yürütmek var olan tüm sorunları çözebileceğim anlamına gelmiyor, aşılmaz engeller çıkabiliyor.	3	6,7	3	6,7	3	6,7	21	46,7	15	33,3	3,9333	1,0667

Tablo 6a'da görüldüğü üzere 1 ve 18 nolu önermeler ters önerme niteliindedir. Özellikle 2 nolu önermeye bakıldığında seçilmişlerin %84,5'i aday olmasının sebebi olarak kabiliyetlerinin fazlalığını göstermiştir. Dolayısı ile bu durum liyakatli olduklarını savduklarını göstermektedir. Ayrıca seçilmiş olarak vazifelerini yürüttükleri bir esnada 3 nolu önerme ile bu işi yürütmek için gerekli olan liyakate sahip olduklarını yine %84,5 katılım oranı ile belirtmişlerdir. Hatta bu görüşü desteklemek adına 4 nolu önermede belirtildiği üzere seçilmeden önce kafalarında birçok proje olduğunu ve seçildikten sonra bunu gerçekleştirebildiklerini de %60 bir katılım ile belirttiler de ve ayrıca aynı önermeye katılımcıların % 20'si kararsızım seçeneğini işaretleyerek tereddütlerini gösterebilirler de işin 18 nolu önerme ile aydınlığa kavuşması mümkün hale gelmektedir. 18 nolu önermeye %80 katılım oranı ile bu vazifeyi yürütmenin tüm sorunlara cevap üretemeyeceğini ve aşılmaz engellerin olduğunu söylemeleri ile diğer önermeler birlikte değerlendirildiğinde kendilerini kabiliyetli gördüklerini, kabiliyetli oldukları için aday olduklarını ve vazifeyi yürütürken de zaten bu işi yapma hususunda liyakatlerinin yettiğini ifade etmektedirler. Ancak liyakatli olmalarına rağmen liyakatli olsalar da tüm sorunların çözülemeyeceğini ifade etmektedirler. 1 nolu önermenin özellikle 1.sırada önerilmesi diğer sorular görülmeden

önce katılımcının ilk bakış açısını ortaya koyması açısından önemlidir. Bu nedenle bu önermeye %62,2 ile katılınması ve kararsızların %13,3 gibi önemli bir kısmı meydana getirmesi bu noktada kendilerinin siyaseten dürüst davrandıklarını belirttiklerini göstermektedir. Çünkü aksi halde dürüst olmayan insanların yaptığı bir işi bu demek sureti ile kendilerinin de dürüst olmadığını ifade etmek zorunda kalacaklardı. Bu nedenle seçilmişler kendilerini yüksek çoğunluk denecek bir oranda ahlaklı ve liyakatli görmektedirler denebilir.

Tüm katılım oranları birlikte incelenerek “seçilmiş kişilerin ahlak ve liyakat hususunda kendilerini nasıl gördükleri” değerlendirildiğinde seçilmişler kabiliyetli oldukları için aday olduklarını, vazifeyi yürütürken de liyakatlerinin yettiğini, projelerini gerçekleştirme gayreti gösterdiklerini ve yapılacak her şeyi yaptıklarını belirterek kendilerini yüksek çoğunluk denecek bir oranda ahlaklı ve liyakatli gördükleri ortaya çıkmaktadır.

Tablo 6b. Meclis Üyeleri ve Muhtarlar Ayrı Ayrı Kendilerini Ahlak ve Liyakat Hususunda Nasıl Görüyor Grubu Önermelerine Yönelik Sonuçlar

Önerme No	Sadece Meclis Üyeleri	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Araştırmaya Katılan Sayısı: 12 N=12	
		Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Ortalama (Mean)	Beklenen Ortalama
1	Siyaset sadece dürüst kişilerin yürüteceği bir faaliyettir.	2	16,7	0	0	2	16,7	6	50,0	2	16,7	3,5000	1,5000
2	Kabiliyetlerimin fazla olduğuna inandığım için aday oldum.	0	0	0	0	2	16,7	8	66,7	2	16,7	4,0000	
3	Bu işi yürütmek için gerekli olan liyakate sahip olduğuma eminim.	1	8,3	0	0	2	16,7	6	50,0	3	25,0	3,8333	
4	Seçilmeden önce kafamda birçok proje vardı ve şimdi bunları gerçekleştirmem mümkün oluyor.	1	8,3	5	41,7	6	50,0	0	0	0	0	2,4167	
18	Bu vazifeyi yürütmek var olan tüm sorunları çözebileceğim anlamına gelmiyor, aşılmaz engeller çıkabiliyor.	0	0	0	0	0	0	10	83,3	2	16,7	4,1667	0,8333
Önerme No	Sadece Muhtarlar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Araştırmaya Katılan Sayısı: 33 N=33	
		Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Ortalama (Mean)	Beklenen Ortalama
1	Siyaset sadece dürüst kişilerin yürüteceği bir faaliyettir.	6	18,2	3	9,1	4	12,1	14	42,4	6	18,2	3,3333	1,6667
2	Kabiliyetlerimin fazla olduğuna inandığım için aday oldum.	2	6,1	0	0	3	9,1	18	54,5	10	30,3	4,0303	
3	Bu işi yürütmek için gerekli olan liyakate sahip olduğuma eminim.	2	6,1	0	0	2	6,1	16	48,5	13	39,4	4,1515	
4	Seçilmeden önce kafamda birçok proje vardı ve şimdi bunları gerçekleştirmem mümkün oluyor.	1	3,0	2	6,1	3	9,1	22	66,7	5	15,2	3,8485	
18	Bu vazifeyi yürütmek var olan tüm sorunları çözebileceğim anlamına gelmiyor, aşılmaz engeller çıkabiliyor.	3	9,1	3	9,1	3	9,1	11	33,3	13	39,4	3,8485	1,1515

Tablo 6b’de muhtarların ve meclis üyelerinin durumu ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Meclis üyelerinin durumuna bakıldığında 1, 2, 3 ve 18 nolu önermelere katılımın yüksek olduğu görülmektedir. Siyasetin sadece dürüst kişilerin yürüteceği bir faaliyet olduğunu ifade eden önermeye %66,7 oranında katılım beyan edilmiştir. Kabiliyetlerinin fazla olması sebebi ile siyasete katıldığını bildirenlerin oranı ise %83,4’dür. Vazifeye dair liyakate sahip olduğunu belirtenler ise %75’dir. 4 nolu “Seçilmeden önce kafamda birçok proje vardı ve şimdi bunları gerçekleştirmem mümkün oluyor” şeklindeki önermeye ise katılımcıların %50’si kararsız yaklaşırken geriye kalan %50’si katılmadıklarını beyan ederek seçimden önce kafalarında bulunan projeleri gerçekleştiremediklerini bildirmişlerdir. 18 nolu önermeye ise %100 katılım belirterek vazifelerinin tüm sorunları çözmeye yetmeyeceğini, aşılmaz engeller çıktığını belirtmişlerdir. Muhtarlarda bu önermelere yaklaşım durumuna bakıldığında beş önermeye de katılımın olduğu görülmektedir.

1 nolu önermeye %60,6 katılımı siyasetin dürüst kişilerce yürütülecek bir faaliyet olduğu ifade edilmiştir. 2 nolu önermeye %84,8 oranla katılım sağlanarak kendilerini kabiliyetli gördüklerinden bu vazifeye talip olduklarını bildirmişlerdir. 3 nolu önermeye %87,9 katılımı yürüttükleri vazife için ihtiyaç olan liyakate sahip olduklarını bildirmişlerdir. 4 nolu önermeye %81,9 katılım beyanı ile seçim öncesi kafalarında olan projeleri gerçekleştirmelerinin mümkün olduğunu bildirmişlerdir. 18 nolu önermeye %72,7 katılım ile bu vazifeyi yürütmelerinin her sorunu çözebilecekleri anlamına gelmediğini bildirmişlerdir. Burada muhtarlar ve meclis üyeleri arasındaki görüş farkını ortaya koyan, 4 ve 18 nolu önermelere katılım durumlarıdır. “*Seçilmeden önce kafamda birçok proje vardı ve şimdi bunları gerçekleştirmem mümkün oluyor*”, şeklindeki 4 nolu önermeye meclis üyelerinin hiçbiri katılmazken muhtarlar bu önermeye %81,9 oranla çok büyük oranda katılım sergilemişlerdir. Bu hususta seçilmiş olan muhtarlar ve meclis üyelerinin içinde buldukları şartların farklı olması ya da meclis üyelerinin tek başına karar vermesi mümkün değilken muhtarların bu konuda daha özgür olmaları gibi gerekçeler etkili olmuş olabilir. Bu husus başka bir akademik araştırmanın konusu yapılabilir. “*Bu vazifeyi yürütmek var olan tüm sorunları çözebileceğim anlamına gelmiyor, aşılmaz engeller çıkabiliyor*”, şeklindeki 18 nolu önermeye katılım durumuna bakıldığında meclis üyeleri %100 katılım ifade ederken muhtarlar %72,7 katılım ve %18,2’si katılmama ifade etmişlerdir. Bu halde muhtarların yaklaşık beşte birlik kesimi herhangi bir zorluk yaşamadıklarını ve sorunları aşabildiklerini ifade etmişlerdir. Meclis üyeleri ise muhtarlara kıyasla daha umutsuz gözükümlüdürler.

Beş önerme birlikte değerlendirilip “*Seçilmişler Kendilerini Ahlak ve Liyakat Hususunda Nasıl Görüyor?*”, sorusuna cevap arandığında meclis üyelerinin kendilerini ahlaklı ve liyakatli olarak görmelerine rağmen projelerini gerçekleştirememeleri ve karşılarına çıkan engellere boyun eğmeleri konusunu görmezden gelerek esasında kendilerini olmadıkları gibi gördükleri ortaya çıkmıştır. Muhtarlara bakıldığında bunların da kendilerini liyakatli ve ahlaklı görmeleri söz konusu olmakla beraber projelerini gerçekleştirebilmeleri ve özellikle yaklaşık %20’lik bir kesiminin hiçbir engeli tanımadıklarını belirtmeleri noktasında meclis üyelerine kıyasla kendilerini gördükleri şekle daha yakın oldukları ifade edilebilir.

3.7.3.5. Seçilmişler Diğer Seçilmişlere Ahlak ve Liyakat Hususunda Nasıl Bakıyorlar Grubu Önermeleri Puan Ortalamaları Bulguları

Seçilmişler diğer seçilmişlere ahlak ve liyakat hususunda nasıl bakıyorlar grubu kapsamında belirlenmiş 6 önerme ve bu önermelere ilişkin katılım ortalamaları Tablo 7’de verilmiştir. Bu grup önerme sorularının oluşturulmasında ve yorumlanmasında amaç seçilmiş kişilerin diğer seçilmişleri ahlak ve liyakat hususunda nasıl gördüklerini ortaya koymaya çalışmaktır. Esasında bu grup önermelerle “*seçilmişler diğer seçilmişleri ahlak ve liyakat hususunda nasıl görürler?*” sorusuna yanıt aranmıştır.

Tablo 7. “Seçilmişler, Diğer Seçilmişlere Ahlak ve Liyakat Hususunda Nasıl Bakıyorlar?” Önermelerine Yönelik Sonuçlar

Önerme No	5) Seçilmişler Diğer Seçilmişlere Ahlak ve Liyakat Hususunda Nasıl Bakıyorlar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Araştırmaya Katılan Sayısı: 45 - N=45	
		Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Ortalama (Mean)	Beklenen Ortalama
8	Seçilmişlik görevini emanet olarak alıp yürütebilecek ehliyete sahip kişi yok denecek kadar az.	1	2,2	10	22,2	6	13,3	19	42,2	9	20,0	3,5556	
11	Siyasi çıkar elde etmek için aday olup seçilenleri görüp üzüldüğüm oldu.	1	2,2	3	6,7	4	8,9	18	40,0	19	42,2	4,1333	
17	Seçilirken verilen vaatleri gerçekleştirmek için zaman zaman kişilerin özel çıkarına hareket edenler olduğunu biliyoruz/duyuyoruz.	0	0	3	6,7	7	15,6	23	51,1	12	26,7	3,9778	
20	Seçilmişlerin tamamı, vazifesini kamunun bir emaneti olarak görmez.	4	8,9	11	24,4	6	13,3	17	37,8	7	15,6	3,2667	1,7333
21	Sadece prestij kazanmak için adaylığımı ilan edenler var.	1	2,2	4	8,9	4	8,9	22	48,9	14	31,1	3,9778	
24	Adaylar belirlenirken güzel ahlaka sahip olanlar öncelikli olarak tercih edilmektedir.	3	6,7	8	17,8	2	4,4	16	35,6	16	35,6	3,7556	1,2444

Tablo 7'ye bakıldığında grup önermeler içerisinde 20 ve 24 nolu önermeler dışında ters önerme olmadığı görülmektedir. Seçilmişler cevapladıkları önermelerden 8 nolu önermeye %62,2 katılımı ve %13,3 ile kararsız olduklarını belirterek seçilmişlik görevini laiki ile yürütebilecek ehliyetinde kimselerin yok denecek kadar az olduğunu belirtmişlerdir. Dolayısı ile diğer seçilmişleri liyakatli görmemektedirler.

11 nolu önermeye %82,2 gibi güçlü bir katılım oranı ile siyasi çıkar elde etmek için aday olanlar olduğuna üzülüyoruz diyerek ve de ortalama (mean) puanın 4,13'ün üzerinde olması ile bu konuda seçilmiş kişilerin ahlaki davranmadıklarını da belirtmiş olmaktadır. 17 nolu önermeye %77,8 katılım ve %15,6 kararsızım oranı ile ciddi bir oranla aslında seçilmek için verilen vaatlere bağlı olarak seçilenlerin kişilerin özel çıkarlarına da hareket ettiklerini belirterek ahlaki zayıflığı dile getirmişlerdir.

20 nolu ters önerme ise %53,4 katılım ve %13,3 kararsızım seçimi ile vazifeyi bir emanet olarak görmeyenlerin de azımsanmayacak derecede olduğu ifade edilmektedir. 21 nolu önermeye % 80 katılım oranı ile sadece prestij kazanmaya yönelik aday olanlar olduğu belirtilerek seçilmişlik de ahlaki yozlaşmanın boyutları ortaya çıkmaktadır.

24 nolu ters önermeye %71,2 katılım ile adayların belirlenirken güzel ahlaka sahip olanlarının öncelikli olduğunun söylenmesi diğer önermeler ile tamamen çeliştiğinden seçilmişlerin anketi doldururken kendileri ile ilgili önermelere daha kendilerini düşünerek katıldıkları, ancak diğer seçilmişleri değerlendirirken gerçekleri ifade etme eğiliminde oldukları söylenebilir.

Tüm katılım durumları birlikte incelendiğinde, “seçilmiş kişilerin diğer seçilmişleri ahlak ve liyakat hususunda nasıl gördükleri” değerlendirildiğinde diğer seçilmişlerle ilgili olarak onların liyakatli olmadıkları, siyasi çıkar gözetimlerin çoğunlukta olduğu, ahlaki davranmadıkları, kişilerin özel çıkarlarına hareket ettikleri, vazifeyi bir emanet olarak göremeyenlerin ve prestij kazanmaya dönük aday olanların olduğunu söyleyerek ahlak ve liyakat hususunda diğer seçilmişleri yetersiz görmekte olduklarını belirtmişlerdir.

3.7.3.6. Seçilmişler Ahlak ve Liyakat Hususunda Gerçekte Nasıllar Grubu Önermeleri Puan Ortalamaları Bulguları

Seçilmişler ahlak ve liyakat hususunda gerçekte nasıllar grubu kapsamında belirlenmiş 7 önerme ve bu önermelere ilişkin katılım ortalamaları Tablo 8a'da verilmiştir. Öte yandan Tablo 8b'de ise meclis üyeleri ve muhtarlardaki durum ayrı ayrı değerlendirilerek dikkat çeken hususlara yer verilmiştir. Bu grup önerme soruların oluşturulmasında ve yorumlanmasında amaç seçilmiş kişilerin ahlak ve liyakat hususunda gerçekte nasıl olduklarını ortaya koymaya çalışmaktır. Diğer bir deyişle “seçilmişler ahlak ve liyakat hususunda gerçekte nasıldılar?” sorusuna cevap aranmıştır.

Tablo 8a. Seçilmişler Ahlak ve Liyakat Hususunda Gerçekte Nasıllar Grubu Önermelerine İlişkin Bulgular

Önerme No	6) Seçilmişler Ahlak ve Liyakat Hususunda Gerçekte Nasıllar	Kesinlikle Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Araştırmaya Katılan Sayısı: 45 N=45			
		Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Ortalama (Mean)	Beklenen Ortalama		
1	Siyaset sadece dürüst kişilerin yürüteceği bir faaliyettir.	8	17,8	3	6,7	6	13,3	20	44,4	8	17,8	3,3778	1,6222
5	Aday olabilmek için bir kişide liyakat ve ahlaktan daha önemli özelliklerin olması gerekir.	3	6,7	6	13,3	4	8,9	18	40,0	14	31,1	3,7556	1,2444
6	Zaman zaman vatandaşın memnuniyeti ve çıkarı için hukuk kuralları istenmeden, devlete zarar vermeden ve az da olsa çığnemek zorunda kalınabilir, çünkü sistem bunu gerektiriyor.	3	6,7	3	6,7	10	22,2	25	55,6	4	8,9	3,5333	1,4667
9	Belirlenen adayın güzel bir ahlaka sahip olması siyaset yapmasına büyük bir engel oluşturur.	5	11,1	11	24,4	8	17,8	9	20,0	12	26,7	3,2667	

17	Seçilirken verilen vaatleri gerçekleştirmek için zaman zaman kişilerin özel çıkarına hareket edenler olduğunu biliyoruz/duyuyoruz.	0	0	3	6,7	7	15,6	23	51,1	12	26,7	3,9778	
19	Adaylar belirlenirken ve vazifeyi yürütürken vatandaşın çıkarı için, ahlak ve liyakat hususları çiğnenmek mecburiyetinde kalmabilir, bu bir zaruret olduğundan diğer vatandaşlar bunu olumlu karşılar.	4	8,9	12	26,7	5	11,1	21	46,7	3	6,7	3,1556	1.8444
22	Yürüttüğümüz vazifede aldığımız tüm kararların tüm topluma faydası olması mümkün değil, bazen aldığımız kararlar ile bireylerin de faydasına hareket etmemiz mümkün oluyor.	0	0	2	4,4	7	15,6	29	64,4	7	15,6	3,9111	1.0889

Tablo 8a’da görüldüğü üzere belirlenmiş grup önerme içerisinde 5 öneme ters önerme özelliğindedir. 1 nolu önermeye verdikleri cevapla %62,2 ile katılarak ve siyasetin sadece dürüstlerin yürüteceği bir faaliyet olduğu ifade edilmiş fakat 5 nolu önermeye %71,1 katılım ile çelişerek aday olmada liyakat ve ahlaktan daha önemli şeyler olması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca 9 nolu önerme de 1 nolu önermenin aksine %46,7 oranında kişinin katılarak ve %17,8 bir oranın ise kararsız olduğunu belirtmesi ile ahlakın siyaset yapmaya mani olduğu ifade edilmektedir. Bu durum ahlak noktasında siyasetin yıkıcı olduğunu ve zaten çalışmanın teorik kısmında belirtildiği gibi siyasetin doğasına ahlakın kendisinin aykırı olduğunu görüldüğünü söylemek mümkündür.

6 nolu önermeye %64,5 katılıma karşın %22,2 oranında katılımcının kararsız olduğunu belirtmesine karşın “katılmıyorum” seçeneğini de işaretlememeleri sebebi ile vatandaş çıkarı için istenmeden de olsa devlete pek de zararı yok bu yaptığım şeyin ve sistem bunu gerektiriyor düşüncesi ile hukukun çiğnenmesinin söz konusu olduğu ifade edilmiştir. Bu durum aslında ahlak noktasında fiiliyatta pek de dikkatli olunamadığını göstermektedir. 17 nolu önermeye %77,8 katılım oranı ile seçilmişlerin seçilme aşamasındaki vaatlerini gerçekleştirmek adına kişilerin özel çıkarına hareket ettiğini belirterek de siyasetteki vaat unsurunun “çalışmanın teorik kısmında belirtildiği üzere” bu tür ahlaksız tavırların olmasına sebep olduğunu göstermektedir.

19 nolu önermeye %53,4 katılıyorum beyanı ile %11,1 ile kararsızım beyanı ile işaretleme yapmıştır, katılmayanlar ise azınlıkta kalmıştır. Bu durum seçilmişlerin çoğunluğunun aday belirleme ve vazife yürütme esnasında ahlak ve liyakat hususlarının çiğnenebildiğini ve bunun nedeninin vatandaşın çıkarı olduğunun bildirilmesinin yanında bu durumun da vatandaş tarafından olumlu karşılanacağını bildirilmesi ile seçilmişlerde ahlak ve liyakat hususlarına bakıştaki yanlışlık siyasetin doğasına bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. 22 nolu son önermeye ise %80 katılıyorum oranı ile alınan her kararların tüm vatandaşa olamayacağı ve bazen bireysel kararlara fayda sağlayacak şekilde hareket edilebileceği de ortaya konulmuştur. Böylece ahlaki yapının siyasetin doğasına uygun olarak yıpranmasının mümkün olduğu ortaya çıkmaktadır.

Tüm önermeler birlikte incelendiğinde “seçilmiş kişilerin ahlak ve liyakat hususunda gerçekte nasıl oldukları” değerlendirildiğinde seçilmişlerin siyasete el değdiklerinde ahlakın da çiğnenmesinin mümkün olduğu ve bu hususta hukukun çiğnenmesi, bireysel özel çıkarlara uygun hareket edilmesi, aday belirlenme ve seçilme de ahlak ve liyakatin ikinci planda olduğu gerçeği ve hatta bazı durumlarda ahlak ve liyakatin çiğnenmesinin vatandaşça anlayışla karşılanmasının söz konusu olduğuna inanılması ileri sürülerek aslında siyasal sistemin her yönü ile ahlak ve liyakat hususlarının çiğnenmesine sebep olduğu ve bu noktada seçilmişlerin de çaresizce bu döngüye ayak uydurmak zorunda kalarak ahlak ve liyakat hususunda kendilerini iyi değerlendirirler de eksikliklerinin olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo 8b. Meclis Üyeleri ve Muhtarlar Ayrı Ayrı Ahlak ve Liyakat Hususunda Gerçekte Nasıllar Grubu Önermelerine Yönelik Sonuçlar

Önerme No	Sadece Meclis Üyeleri	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Araştırmaya Katılan Sayısı: 12 N=12	
		Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Ortalama (Mean)	Beklenen Ortalama
1	Siyaset sadece dürüst kişilerin yürüteceği bir faaliyettir.	2	16,7	0	0	2	16,7	6	50,0	2	16,7	3,5000	1,5000

5	Aday olabilmek için bir kişide liyakat ve ahlaktan daha önemli özelliklerin olması gerekir.	1	8,3	1	8,3	4	33,3	4	33,3	2	16,7	3,4167	1,5833
6	Zaman zaman vatandaşın memnuniyeti ve çıkarı için hukuk kuralları istenmeden, devlete zarar vermeden ve az da olsa çığnenmek zorunda kalmabilir, çünkü sistem bunu gerektiriyor.	1	8,3	1	8,3	6	50,0	2	16,7	2	16,7	3,2500	1,7500
9	Belirlenen adayın güzel bir ahlaka sahip olması siyaset yapmasına büyük bir engel oluşturur.	2	16,7	1	8,3	4	33,3	3	25,0	2	16,7	3,1667	
17	Seçilirken verilen vaatleri gerçekleştirmek için zaman zaman kişilerin özel çıkarına hareket edenler olduğunu biliyoruz/duyuyoruz.	0	0	1	8,3	3	25,0	6	50,0	2	16,7	3,7500	
19	Adaylar belirlenirken ve vazifeyi yürütürken vatandaşın çıkarı için, ahlak ve liyakat hususları çığnenmek mecburiyetinde kalmabilir, bu bir zaruret olduğundan diğer vatandaşlar bunu olumlu karşılar.	1	8,3	6	50,0	4	33,3	0	0	1	8,3	2,5000	2.5000
22	Yürüttüğümüz vazifede aldığımız tüm kararların tüm topluma faydası olması mümkün değil, bazen aldığımız kararlar ile bireylerin de faydasına hareket etmemiz mümkün oluyor.	0	0	1	8,3	5	41,7	4	33,3	2	16,7	3,5833	1.4167
Önerme No	Sadece Muhtarlar	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Araştırmaya Katılan Sayısı: 33 N=33	
	6) Seçilmişler Ahlak ve Liyakat Hususunda Gerçekte Nasıllar	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Kişi	%	Ortalama (Mean)	Beklenen Ortalama
1	Siyaset sadece dürtüst kişilerin yürüteceği bir faaliyettir.	6	18,2	3	9,1	4	12,1	14	42,4	6	18,2	3,3333	1,6667
5	Aday olabilmek için bir kişide liyakat ve ahlaktan daha önemli özelliklerin olması gerekir.	2	6,1	5	15,2	0	0	14	42,4	12	36,4	3,8788	1,1212
6	Zaman zaman vatandaşın memnuniyeti ve çıkarı için hukuk kuralları istenmeden, devlete zarar vermeden ve az da olsa çığnenmek zorunda kalmabilir, çünkü sistem bunu gerektiriyor.	2	6,1	2	6,1	4	12,1	23	69,7	2	6,1	3,6364	1,3636
9	Belirlenen adayın güzel bir ahlaka sahip olması siyaset yapmasına büyük bir engel oluşturur.	3	9,1	10	30,3	4	12,1	6	18,2	10	30,3	3,3030	
17	Seçilirken verilen vaatleri gerçekleştirmek için zaman zaman kişilerin özel çıkarına hareket edenler olduğunu biliyoruz/duyuyoruz.	0	0	2	6,1	4	12,1	17	51,5	10	30,3	4,0606	
19	Adaylar belirlenirken ve vazifeyi yürütürken vatandaşın çıkarı için, ahlak ve liyakat hususları çığnenmek mecburiyetinde kalmabilir, bu bir zaruret olduğundan diğer vatandaşlar bunu olumlu karşılar.	3	9,1	6	18,2	1	3,0	21	63,6	2	6,1	3,3939	1.6061
22	Yürüttüğümüz vazifede aldığımız tüm kararların tüm topluma faydası olması mümkün değil, bazen aldığımız kararlar ile bireylerin de faydasına hareket etmemiz mümkün oluyor.	0	0	2	4,4	7	15,6	29	64,4	7	15,6	4,0303	0.9697

Tablo 8b'de muhtarların ve meclis üyelerinin durumu ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Dikkat çekici bir şekilde, muhtarlar 17 ve 22 nolu önermelere 4 mean değeri üzerinde bir katılım gösterirken meclis üyelerinde hiçbir

önermeye 4 mean değeri üzeri bir katılım sergilenmemiştir. Öte yandan meclis üyelerinin 19 nolu önermeye 2,5 mean değeri ile en düşük katılımı sergiledikleri görülmektedir.

"*Aday olabilmek için bir kişide liyakat ve ahlaktan daha önemli özelliklerin olması gerekir*", şeklindeki 5 nolu önermeye bakıldığında meclis üyelerinin katılım oranı %50 iken muhtarlarda bu oran %78,8'dir. Dolayısı ile muhtarlar katılımında yüksek orana ulaşarak ahlak ve liyakati aday olmada ikinci plana atılan bir özellik olarak ifade etmişlerdir. "*Zaman zaman vatandaşın memnuniyeti ve çıkarı için hukuk kuralları istenmeden, devlete zarar vermeden ve az da olsa çiğnenmek zorunda kalınabilir, çünkü sistem bunu gerektiriyor*", şeklindeki 6 nolu önermeye bakıldığında meclis üyeleri %33,4 katılım ifade ederken muhtarlar %75,8 katılım belirtmişlerdir. Bu önermeye katılım oranında meclis üyeleri ile muhtarlar arasında ciddi bir çelişme bulunmaktadır. Bu durumda da muhtarların hukuk kurallarının çiğnenmesine yaklaşımları olumlu olduğundan ahlak ve liyakatle çelişen bir görüş sergilemişlerdir.

"*Adaylar belirlenirken ve vazifeyi yürütürken vatandaşın çıkarı için, ahlak ve liyakat hususları çiğnenmek mecburiyetinde kalınabilir, bu bir zaruret olduğundan diğer vatandaşlar bunu olumlu karşılar*", şeklindeki 19 nolu önermeye meclis üyeleri sadece %8,3 katılım göstermişken muhtarlar %69,7 katılım göstermek sureti ile esasında ahlak ve liyakatin olmazsa olmaz olmadığını ve bu özelliklerin görmezden gelinebileceğini ifade etmişlerdir. "*Yürüttüğümüz vazifede aldığımız tüm kararların tüm topluma faydası olması mümkün değil, bazen aldığımız kararlar ile bireylerin de faydasına hareket etmemiz mümkün oluyor*", şeklindeki 22 nolu önermeye meclis üyeleri %50 oranda katılırken %41,7 oranında kararsız kalmışlardır. Muhtarlar ise %80 katılım beyan etmişlerdir. Böylece hem meclis üyeleri hem de yüksek bir katılımı muhtarlar bireysel çıkarın gözetilebileceğini beyan ederek ahlak dışı bir yaklaşım beyan etmişlerdir. 1 nolu önermeye katılım durumuna bakıldığında meclis üyelerinin %66,7'si muhtarların ise %60,6'sı siyaseti dürüst insanların yürüteceği faaliyet olarak görmektedir. 9 nolu önermeye meclis üyeleri %41,7 muhtarlar ise %48,5 katılım beyan ederek güzel ahlaka sahip olmanın siyaset yapmayı engellediğini ifade etmişlerdir. Çünkü bu önermeyi kabul etmediklerine dair meclis üyeleri sadece %25 ve muhtarlar ise sadece %39,4 beyan ifade etmişlerdir.

17 nolu "*Seçilirken verilen vaatleri gerçekleştirmek için zaman zaman kişilerin özel çıkarına hareket edenler olduğunu biliyoruz/duyuyoruz*", şeklindeki önermeye meclis üyeleri %66,7 ile muhtarlar ise %81,8 oranı ile katılım sergileyerek esasında seçilmişlerin fiiliyatta nasıl bir sonuca gittiklerini bildiklerini de göstererek siyaset yapmanın liyakat ve ahlak temelinde yozlaşmaya meyilli olduğunu bildiklerini göstermişlerdir.

Tüm bu önermeler birlikte değerlendirilerek meclis üyeleri ve muhtarların kıyaslanması temelinde "*Seçilmişler Ahlak ve Liyakat Hususunda Gerçekte Nasıllar?*", sorusuna cevap aranacak olursa meclis üyeleri 5, 6, 19 ve 22 nolu önemlere, daha az katılım göstermek suretiyle muhtarlara kıyasla ahlak ve liyakate daha yakın bir fiili duruş sergilemişlerdir. Ancak bu durum meclis üyelerinin üst düzey ahlak ve liyakat destekçisi olduğunu göstermek için yeterli değildir. Çünkü meclis üyeleri, 19 nolu önerme istisna oluşturmak suretiyle 5, 6 ve 22 nolu önermelere "*ciddi anlamda bir katılmama*" belirtmeyerek bunu göstermişlerdir. 1, 9 ve 17 nolu önermelere bakıldığında ise hem meclis üyeleri hem de muhtarların siyasetin ahlak ve liyakat konusunda yozlaştırıcı olduğunu bildikleri görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışma ile hem seçilmişlerin kendilerini değerlendirmesi, hem diğer seçmenleri değerlendirmesi için diğer seçilenlere geniş bir perspektiften bakması sağlanarak meslekleri ile sahip oldukları birikimlerinden mümkün olduğu ölçüde çok faydalanılmaya çalışılmıştır. Adeta tecrübelerini kâğıda aktarmaları için gerektiğinde anlaşılmayan sorular tek tek açıklanmıştır. Bunun sonucunda seçilmişlerin kendilerini ahlak ve liyakat konusunda yeterli gördükleri, lakin diğer seçilmişleri değerlendirirken daha dürüst davranarak esas durumu tüm gerçekliği ile yansıttıkları ve gerçek durumları çalışmanın bulgular kısmında açıklanmıştır. Ayrıca çalışma içerisinde yeri geldikçe hangi araştırmaların yapılması gerektiği de belirtilmiştir. Bu nedenle bu kısımda bunları tekrarlamak fayda sağlamayacaktır. Ancak sonuç şunu göstermektedir ki çalışmanın en başında savunulan "*seçilmişler, siyaset-ahlak-liyakat üçlüsü temelinde kendilerini başarılı ve yeterli görürler, ancak siyasi hayatta bu üçlü ile ilgili kusurlar olduğunu da kabul ederler*", varsayımı gerçekleşmiştir. Dolayısı ile bu varsayım özellikle seçilmişlerin diğer seçilmişler ile olan görüşlerinde ve ters önermelere verilen cevaplara bağlı olarak ortaya konulmuştur.

"*Siyasileri yanlış yapmaktan alıkoyan şey ahlakın çerçevesine uygun davranışlarıdır ve bu hususta kamu yönetimine faydaları ise sahip oldukları liyakatleridir*", şeklinde bir değerlendirme ile çalışmaya başlanmıştı, bu noktada teorik kısımda da özellikle siyasetin ahlaka aykırı bir yapısı olduğuna dair bir durum da belirtilmişti.

Buradan hareketle aslında ahlakın siyaseti mükemmel yapan bir yönü olduğu gibi siyasetin doğasına aykırı olan bir yönünün de olduğu görülmüştür. Bunu şu örnek üzerinden daha iyi açıklayabiliriz, bir araba yokuş aşağı olan bir yolda jant üzerinden gideceğine lastik teker üzerinden giderse daha hızlı ve güvenli bir şekilde gider lakin bu lastik teker, çamurluğun içini doldurursa teker dönmez. Yani siyasetin ahlakla çatışan bir yönü olsa da ahlaktan bağımsız yürütülmesi de kötüyü beraberinde getirir. Bir siyasetçi görevi almak için vaatte bulunmalıdır ancak vaadini gerçekleştirmek için bireylerin çıkarına davranırsa ahlakı hiçe saymış demek olur.

Liyakat hususuna bakıldığında ise neredeyse her bir seçilmiş liyakatli olması sebebi ile vazifeyi üstlendiğini söyledikleri görülmektedir. Ancak diğer adaylar için liyakatlisini bulmanın mümkünatının az olduğunu belirttikleri de bir gerçektir. Hatta seçilmişlerde ahlak ve liyakatten daha mühim şeylerin bulunması gerektiği dile getirilerek siyasetin başka şeyleri de barındırması gerektiği bildirilmektedir ve liyakat hususu aslında hiçe sayılmaktadır.

Şereflikoçhisar ilçesi üzerinden yapılan bu araştırmadaki tablo Türkiye'nin her yeri için geçerli olabilir. Çünkü vatandaş her daim siyasi yozlaşmadan bahsetmektedir. Vazifeyi kullananlar şahsi çıkarlara göre hareket etmektedir. Yapılması gereken ahlak ve liyakat hususlarında bir yasal zemin oluşturarak vatandaşa seçilmişlerden ne isterseniz isteyin bu çerçeveyi geçemezler mesajını vermek gerekmektedir. Ancak bu da yetmeyecektir. Bu durumun toplum ve sivil toplum nezdinde bir baskı ile perçinlenmesi gerekmektedir. Aksi halde akılcı davranılarak bir faaliyet yürütülemez. Bu konuya örnek teşkil etmesi açısından yer verilmesi faydalı olacaktır ki uzun süre muhtarlık yapan kişilere anket soruları okunduğunda bir muhtar şunları söylemişti;

“hocam ben mahalleme 2 yıldır elimde fırsat olmasına rağmen asfalt döktürmedim. Çünkü hocam doğal gazın geleceği kesinleşince asfaltın zarar göreceği gerçeği ortaya çıktı, ben de devletin parası heba olacağına varsın benim muhtarlık heba olsun dedim”.

Araştırma verilerinin toplandığı esnadaki mülakatlarda bazı muhtarların da yeni asfaltlamalarda belediyeye yön verirken, doğal gazı döşenen yollara asfalt atırıp diğerlerine atırmadıkları görülmüştür. İşte burada seçilmiş ahlakı devreye girmektedir. Muhtarların hepsi ahlakın önemi üzerine eğilip keşke bunun yolu tamamen kapansa da vatandaş bu tür ahlakı yozlaştırıcı taleplerde hiç bulunamasalar şeklinde bir ortak kanaati savunmuşlardır.

Bu araştırma esnasında mahalle muhtarlıklarının bir parti bünyesinde vazife yürütmüyor olmasının mükemmelliği de görülmüştür. Muhtar siyasi yöne eğilmediği zaman her ideoloji ve partiye mensup vatandaşa kapıları açık olmakta ve vatandaşa daha yakın olmaktadır. Ancak meclis üyeleri için aynı şey geçerli değildir. Meclis toplantısında farklı partiler arası meclis üyelerinin mecliste birbirini dinlememeleri gibi ahlakı yozlaştırıcı ve liyakatı geri plana itici durumlarına şahit olunmuştur. Bu açıdan meclis üyelerinin muhtarlar gibi parti dışı seçilmesi faydalı olur muydu sorusu akla gelmektedir. Yani bir partili belediye başkanı bünyesinde partisiz meclis üyeleri olsa nasıl olurdu sorusu dikkate değerdir. Ayrıca bütçesi olmayan muhtarlar, belediye meclisinin doğrudan üyeleri olsalar daha mı iyi olurdu diye düşünmek gerekmektedir. Böylece muhtarlar sadece kendilerine danışıldığında değil doğrudan söz sahibi haline gelebileceklerdir. Böylece her mahalle eşit oranda mecliste temsil edilebilecek ve fikrini meclise yansıtabilecektir.

Mahalle ve mahalle yönetiminin her geçen gün daha önemli hale geldiği bir dönemde muhtarların, “siyasi baskılardan arındırılarak, vatandaşın gayri ahlaki taleplerinin önüne geçilebilecek bir düzenleme getirilerek ve liyakat hususunda belirli kriterlerin getirilmesine bağlı olarak” aday olunabilmesi sağlanırsa mahallenin daha da iyi yönetilebilmesi mümkün olacaktır. Ayrıca mevcut yapıda meclis üyelerinin partiden gelen direktifler doğrultusunda işe ve kararlara liyakatlerini dâhil etmeden görevlerini yapma durumları söz konusu olabilmektedir. Bu husus gayriahlaki bir durumu da göstermektedir ki bu konuda gerekli araştırma ve düzenlemeler yapılarak derhal önlem alınması gerekmektedir. Çünkü meclis üyelerinin yaşadıkları mahalle ilgili özgür iradelerini beyan etmeleri ve bu konuda liyakatleri ile yaşam alanlarına hizmet etmeleri her şeyden önemlidir. Ancak muhtarlar bu hususta daha özgür hareket ederek ve gerektiğinde mahallesinin asfaltından feragat ederek devletini ve milletini düşünebilmektedir. Tüm bunlar seçilmişlere başka bir bakış açısı ile bakmanın gerekliliğini ve önemini bize göstermektedir.

KAYNAKÇA

- AKINCI, Abdulvahap (2013), "*Siyaset Ahlakı İle İş Ahlakına Teorik Bir Bakış*", **İş, Güç: Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi**, S.15(2), ss.82-96.
- AKTAN, Coşkun Can (2001), "*Siyasal Ahlak ve Siyasal Yozlaşma*", **Yolsuzlukla Mücadele Stratejileri** (Ed. Coşkun Can Aktan), Hak-İş Yayınları, Ankara, ss.51-69.
- AKYÜZ, Ünal (2009), "*Siyaset ve Ahlak*", **Yasama Dergisi**, S.11, ss.93-129.
- ATMACA, Yıldız ve GÜNAY, Muhammed Cihat (2020), "*Bürokratik Oligarşi: Türk Kamu Yönetimi Sistemi Ekseninde Bir Analiz*", **Research Studies Anatolia Journal**, 3(3), ss.199-210.
- AYDIN, Nurettin (2012), "*Weberyen Bürokraside Liyakat ve Türk Kamu Bürokrasisinden Bir Kesit: 'Siyasetin Bürokrasi İronisi'*", **Sayıştay Dergisi**, S.85, ss.51-67.
- BAYRAM, Ahmet Kemal (2009), "*Modern Zamanlarda Etik ve Siyasal Değerler, Dosya Siyasal Değer*", **Dem Dergi**, S.2(5), ss.16-23.
- BÜLBÜL, A. Rıdvan (2004), **Halkla İlişkiler**, Nobel Yayınları, Ankara, 2. Baskı.
- DURDUN, Davut (2005), "*Siyaset ve Ahlak: Gerçeklikle İdealin Bağdaşmazlığı Sorunu*", **2. Siyasette ve Yönetimde Etik Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, Sakarya Üniversitesi Yayını, Sakarya, ss.17-25.
- DURDUN, Davut (2012), **Siyaset Bilimi**, Beta Yayınları, İstanbul, 6. Baskı.
- GEÇİKLİ, Fatma (2010), **Halkla İlişkiler ve İletişim**, Beta Yayınları, İstanbul, 2. Baskı.
- GÖÇÖĞLU, İpek Didem (2020), "*Türkiye'de Yerel Yönetimlerde Sosyal Medya Kullanımı ve Yerel Katılım: Büyükşehir Belediyelerinin Twitter Hesapları Üzerinden Bir Analiz*", **Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- KAPANİ, Münci (2011), **Politika Bilimine Giriş**, Bilgi Yayınevi, Ankara, 28. Baskı.
- KAYAR, Nihat (2014), **Kamu Personel Yönetimi**, Ekin Yayınevi, Bursa, 5. Baskı.
- KAYPAK, Şafak, BİMAY, Muzaffer ve YILMAZ, Vedat (2017), "*Dijital Çağda Kamu Yönetimi ve Etik*", **Social Sciences Studies Journal**, S.3(5), ss.912-925.
- MECEK, Mehmet ve DOĞAN, Hüsnâ (2015), "*İstihdam Açısından Yerel Yönetimlerin Organizasyon Yapısı ve Personel Yönetimi*", **İdari ve Mali Açından Türkiye'de Yerel Yönetimler** (Ed. Mehmet Mecek, Mesut Doğan, Bekir Parlak), Bekad Yayınları, Antalya, ss.211-273.
- MECEK, Mehmet ve KOCAKULA, Özge (2019), "*E-Devlet ve E-Yönetişimde İdari, Siyasi ve Etik Sorunlar*", **E-Yönetişim: Kavramsal/Kuramsal Çerçeve, Ülke İncelemeleri ve Türkiye'ye Yansımaları** (Ed. Bekir Parlak, Kadir Caner Doğan), Beta Yayınları, ss.195-230.
- ÖZDAMAR, Kazım (1999), **Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi**, Kaan Kitabevi, İstanbul, Cilt.1, 2. Baskı.
- ÖZMEN, Alper (2012), "*Yeni Kamu Yönetimi Anlayışının Türkiye'de Yönetim Kültürüne Etkisini Ölçmeye Yönelik Bir Alan Araştırması*", **Yayımlanmamış Doktora Tezi**, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- ÖZTÜRK, Muammer (2014), "*Siyasi Ahlakın İmkânı ve Milli Kalkınma Partisi Nizamnamesi*", **FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi**, S.3, ss.245-266.
- TURAN, Erol (2011), **Siyaset Bilimine Giriş**, Palet Yayınları, Konya.
- UYVAL, Yusuf ve ATMACA, Yıldız (2020), "*Üniversite Öğrencilerinin Kamu Personeli ve Kamu Personel Sistemi Algılarını Ölçmeye Yönelik Bir Analiz: Gediz Meslek Yüksekokulu Örneği*", **Journal of Awareness**, S.5(4), ss.463-484.
- ÜSTE, Bahar (2011), **Siyaset Bilimi**, Beta Yayınevi, İstanbul.
- YAZICI, Gülgün (2006), "*Mevlânâ'nın Mesnevi'sinde Ehliyet ve Liyakat Kavramları*", **Mevlana, Mesnevi, Mevlevihaneler Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, Celal Bayar Üniversitesi Yayınları, Manisa, ss.57-62.

YILDIZ, Günay (2016), “*Türk Kamu Yönetiminde Liyakat İlkesi*”, **Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, S.3(8), ss.140-180.

YILMAZ, Vedat ve TURAN, Abdullah (2019), “*Kamuda Performans Yönetiminin Önemi*”, **Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, S. XLVI, ss. 313-342.

<http://www.gazetevatan.com/bir-muhtarlik-yarisi-daha-kanli-bitti--622584-gundem/> (Erişim Tarihi: 20.06.2018).

<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/muhtar-adaylarinin-kavgasi-kanli-bitti-11342525> (Erişim Tarihi: 20.06.2018).